A MAAMAR OF THE REBBE RASHAB

ברוך שעשה נסים

מאמר · תרס"ד

Baruch She'asa Nissim 5664

"Blessed is He Who performed miracles for our fathers"

STUDENT EDITION

RESHIMU

Before you begin

Where and when

Late November 1903, Kislev 5664. The students of Tomchei Temimim, the yeshiva the Rebbe Rashab founded in Lubavitch six years earlier, sat at a festive meal. The Rebbe Rashab said this maamar about the blessing we say on Chanukah and Purim: "Blessed is He Who did miracles for our fathers in those days, at this time."

Who wrote it down

His son, Rabbi Yosef Yitzchak — later the Frierdiker Rebbe — wrote it down from memory and added his own short notes. In this edition his notes sit in tinted boxes. In 1991, for Yud Shevat, the Rebbe gave a printed copy to everyone who came.

The question

Why does the blessing say "miracles," in the plural? Because there are two kinds: miracles hidden inside nature, and miracles that break nature. But what is a miracle, if G-d is also inside nature? And why does it say the miracles were "for our fathers"?

The journey

To answer, the Rebbe Rashab first shows how nature is built: every created thing has a "where," a "when" and a "life," and each thing has its own root above — the lion, the rooster, even the earth. Then he shows that all of nature reaches only the outside of G-d's will, while a miracle comes from its inside: from G-d's very self.

What you will take away

Hidden miracles and open miracles come from the same place. They just travel different roads. And a miracle lifts even "our fathers" — the highest parts of the mind. We ask for that miracle "at this time," now.

HOW TO READ THE PAGES

- Hebrew is on the right, English on the left.
- Bold words translate the Hebrew; light italic explains it.
- Tinted boxes are the notes of the Frierdiker Rebbe, who wrote the maamar down.
- Each section ends with review questions, talking points and an avodah.

Map of the maamar

Two kinds of miracles · World · Year · Soul · Every thing has its own root · Light and vessel · The root of miracles

א	Two kinds of miracles — and the map of creation *There are two kinds of miracle. To understand them, first learn how nature is built: world, year, soul.*	6
ב	Soul: the life inside the world *We can be sure the soul exists even though we cannot see what it is.*	10
ג	Head, hand, foot: degrees of revelation *One life fills the whole body, but it shows differently in the head, the hand and the foot.*	14
ד	The upper worlds follow the same pattern *The worlds are built like a body: Beriah is the head, Yetzirah and Asiyah are like the hand and foot.*	19
ה	Holy places, miracle places — and teshuvah *Even in our world, G-dliness shines more in some places — and that is possible because it is inner light.*	22
ו	World, year, soul — up to the highest heights *World, year and soul reach all the way up, and time comes from the heartbeat of ratzo veshov.*	28
ז	From where was the earth created? Every thing has its own root *Everything is created from nothing, yet each thing has its own root above.*	32
ח	"And they were created" — angels, people and free choice *Angels feel their source and cannot sin; we do not feel ours, so we have free choice.*	36
ט	The rooster, the angel, and the Torah of day and night *The rooster's root is the angel Gavriel and Binah; day and night come from the Written and Oral Torah.*	42
י	Light is ratzo, vessels are shov — and shov is higher *Light is ratzo and vessels are shov — and shov is higher.*	47
יא	Earth from snow: the root of all nature is the outer face of Keser *Snow is the root of the earth, and all of nature reaches up only to the outer part of Keser.*	50
יב	Shakai and Havaya: hidden miracles and open miracles *Hidden miracles come from the Name Shakai; open miracles come from the Name Havaya.*	54
יג	Ani and Ayin: the root of both miracles — and the miracle for "our fathers" *Both kinds of miracle come from G-d's self, and a miracle lifts even "our fathers," Chochmah and Binah.*	58

TWO KINDS OF MIRACLE

Clothed in nature	Beyond nature
DIVINE NAME Shakai · שד״י	DIVINE NAME Havaya · הוי׳
ROOT Ani as it is found in the ayin (Malchus)	ROOT Ayin as it is included in the Ani
EXAMPLES Daily livelihood; the Purim story	EXAMPLES The splitting of the Sea; the manna and the quail
WHO SEES IT “The one for whom it is done does not recognize it”	WHO SEES IT Everyone: nature visibly gives way

Both: the inner face of Keser — the Essence of Ein Sof, above hishtalshelus

Nature, by contrast: rooted only as high as the outer face of Keser

Words you need

נס	**Nes**	Miracle; literally "raised up."
השתלשלות	**Hishtalshelus**	The chain of levels from G-d down to our world.
עולם שנה נפש	**World, year, soul**	Space, time and life — three parts of everything.
אור / כלי	**Ohr / keli**	Light and the vessel that holds it.
פנימי / מקיף	**Penimi / makif**	Inside light / light that stays around and above.
רצוא ושוב	**Ratzo veshov**	Reaching up and coming back.
אין / יש	**Ayin / yesh**	G-d's "nothing" and the created "something."
כתר	**Keser**	G-d's will, the crown above the mind.
חו"ב	**Chochmah, Binah**	The flash and the understanding — "our fathers."
מלכות	**Malchus**	The lowest sefirah; she creates from nothing.

THE THREE DIMENSIONS OF CREATION (ע"ש ן)

עולם · World

WHAT IT IS
Place, existence, the vessels; rooted in the reshimah

IN A PERSON
The body and its limbs

IN THE MAAMAR
Beis HaMikdash; the place of a miracle; our hemisphere

שנה · Year

WHAT IT IS
Time, born of ratzo veshov

IN A PERSON
The heartbeat: contracting and spreading

IN THE MAAMAR
Three prayers a day; endless ascents in Gan Eden

נפש · Soul

WHAT IT IS
The divine life-force, from nothing to something

IN A PERSON
The soul giving life to the body

IN THE MAAMAR
Torah as the essential "point"

Present in every created level — up to the highest heights (Section ו)

א

Two kinds of miracles

Two kinds of miracles — and the map of creation

Section א · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קכט–קל

THE BIG IDEA

There are two kinds of miracle. To understand them, first learn how nature is built: world, year, soul.

BEFORE YOU LEARN

The maamar opens with the blessing we say on Chanukah and Purim and asks a small question with large consequences: why does the blessing say nissim, "miracles," in the plural? The answer: because there are two different kinds of miracle — those that come dressed in nature, and those that break out of it. But to understand what a miracle is, we first need to understand what it rises above: the ordered chain of creation, hishtalshelus. So the Rebbe Rashab sets out the three dimensions of every created thing — world, year, soul — and begins with "world."

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

כמ"ש	כמו שכתוב	as it is written
כמו"כ	כמו כן	likewise
הו"ע	הוא ענין	it is the matter of
צ"ל	צריך לומר / צריך להבין	one must say / understand
ראב"ד	רבי אברהם בן דוד	the Raavad
ה"ס	הר סיני	Mount Sinai
עש"ן	עולם שנה נפש	world, year, soul
ר"ת	ראשי תיבות	acronym
עפ"י	על פי	according to
מד"ר	מדרש רבה	Midrash Rabbah
ע"ח	עץ חיים	Etz Chaim (the Arizal)

Blessed is He Who did miracles for our fathers in those days, at this time. *This is the blessing on Chanukah and Purim.* **The word "miracles" is plural. That tells us there are two kinds of miracles — not many miracles of one kind.**

Printed page קכט

ברוך שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. והנה מאומרו נסים ל' רבים מורה שזה ב' סוגי נסים, דאין הפי' נסים ל' רבים בסוג א' רק שהם ב' סוגי נסים.

We know there are two kinds: miracles that follow the ways of nature, and miracles that are completely above nature. The word נס means "lifted up," like "raise a banner (נס)." *A banner is lifted high so everyone sees it.* A miracle lifts G-dliness up so it shows,

וידוע דיש ב' סוגי נסים, והם נסים שעל פי דרכי הטבע ונסים שלמעלה מהטבע כלל, כי נס הוא מל' הגבהה ורוממות כמ"ש הרימו נס, וכמו"כ בענין הנסי' הוא הגבהה ורוממות האלקות שהו"ע התגלות האלקות,

because nature hides G-dliness. *G-d is inside nature, but nature looks like it runs by itself.* A miracle reveals G-dliness. But there are two levels: miracles dressed in nature, and miracles that break out of nature.

כי הטבע הוא העלם והסתר האלקות מצד שההתלבשות הוא בהעלם ובענינים טבעיים, ונס הוא בחי' התגלות אלקות, אך בזה יש ב' מדרי', נסים שמלובשים בדרכי הטבע ונסים שיוצאי' מדרכי הטבע.

To understand a miracle, we first need to understand hishtalshelus — *the chain of levels from the highest down to our world, each coming from the one above*. Then we can see that a miracle is above that chain. Every world has three parts: "world, year, soul," *space, time and life,* as the Raavad explains on "Mount Sinai was all smoke (עשן)."

ולהבין ענין הנס צ"ל תחלה ענין ההשתל' שכללותו הוא מדרי' העולמות, שנתהוו בבחי' ההשתל' דוקא, ובזה יובן ענין הנס מה שהוא למעלה מהשתל', דהנה בכללי' העולמות יש עולם שנה נפש כדאי' בפי' הראב"ד לס' יצירה בענין וה"ס עש"ן כולו,

since עשן stands for עולם שנה נפש, world, year, soul. Why Sinai? Because G-d "looked into the Torah and created the world." The Torah is the plan of creation.

שעש"ן ר"ת עולם שנה נפש, והשייכות בזה לוה"ס הוא להיות דאסתכל באורייתא וברא עלמא, דבנין העולמות הוא עפ"י משפטי וגזירות התורה, שהרי היא הלוח כדאי' במד"ר בהתחלתו בפ' בראשי'.

"World" means place. It is the side of things that makes them real objects — the kelim, *vessels*. Anything that exists takes up place. Its root is the reshimah — *the "trace" left after G-d's light withdrew in the tzimtzum*. That trace is the root of all vessels,

והנה עולם הוא מקום והוא מדרי' המציאות שהו"ע הכלים, שהרי כל מציאות תופס מקום, והוא למעלה ענין הכלים שנופל בהם מדרי' המציאות, ובשרש הוא בחי' הרשימה שרשימה הוא שרש הכלים, וגם בו שייך ענין מקום,

as Etz Chaim says: at first there was no room for worlds. After the tzimtzum, the root of the vessels began. That is "world." *"World" = the container side of everything.*

וכדאי' בע"ח שבתחלה לא הי' מקום לעמידת העולמות, ואחר הצמצום הוא התחלת שרש הכלים, שהוא כעין ענין המקום, והוא מדרי' הרשימה, וזהו מדריגת עולם.

DEEP DIVE

Why a miracle needs a map of nature first

A miracle is defined by what it is not. The maamar will not explain miracles by listing wonders; it will first draw the complete map of how G-dliness ordinarily reaches the world — level by level, each step conditioned by the one above — and only then show that a miracle comes from somewhere the map does not reach. Keep this structure in mind: Sections א–יא are the map, Sections יב–יג are the miracle.

DEEP DIVE

עש״ן — space, time, life

Sefer Yetzirah describes all of creation in three dimensions: olam (space, the "where"), shanah (time, the "when") and nefesh (soul, the "what gives life"). The Raavad finds them hidden in the word עשן, "smoke," in the verse describing Sinai. Because the Torah is the blueprint of the world, the giving of the Torah carries the full template of creation. In this section the maamar defines olam: it is "place," the vessel-side of existence, rooted in the reshimah left after the tzimtzum.

SEE IT

TWO KINDS OF MIRACLE

Clothed in nature	Beyond nature
DIVINE NAME Shakai · שד״י	DIVINE NAME Havaya · הוי׳
ROOT Ani as it is found in the ayin (Malchus)	ROOT Ayin as it is included in the Ani
EXAMPLES Daily livelihood; the Purim story	EXAMPLES The splitting of the Sea; the manna and the quail
WHO SEES IT "The one for whom it is done does not recognize it"	WHO SEES IT Everyone: nature visibly gives way

Both: the inner face of Keser — the Essence of Ein Sof, above hishtalshelus

Nature, by contrast: rooted only as high as the outer face of Keser

REVIEW

1. Why does the blessing say "miracles," plural?
2. What does the word נם mean, and how does that explain a miracle?
3. What are the three parts of every created thing?

TALKING POINTS

- Name one "hidden" miracle in your own life.
- Why do you think the maamar starts with nature, not miracles?

TAKE IT WITH YOU

Nature hides G-d; a miracle lifts Him into view.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Before saying “Blessed is He Who performed miracles” this Chanukah, ask: which miracle am I thanking for — the open one of the oil, or the hidden one of the battles that looked like ordinary military success? The maamar says both are miracles, both come from the same G-d, and both deserve the same blessing. Practise noticing the hidden kind this week: write down one thing that “just worked out.”

ב

World · Year · Soul

Soul: the life inside the world

Section ב · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קל–קלא

THE BIG IDEA

We can be sure the soul exists even though we cannot see what it is.

SO FAR

"Miracles" means two kinds. To understand a miracle we are mapping creation: world, year, soul. "World" = place = the vessels.

BEFORE YOU LEARN

Now the second dimension: nefesh, soul — the divine life-force that makes each thing exist. The Rebbe Rashab uses the human being, the "small world," as the model. The body is "world"; the soul is its life. And he makes a striking point about knowledge: we can know with total certainty that the soul exists, yet not know what it is.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

גם כן	ג"כ	also
אמר הכותב	א"ה	"the writer says" — the Frierdiker Rebbe's note
לולי זה	ל"ז	without this
אף על פי	אעפ"י	although
דיבור המתחיל	ד"ה	the maamar beginning…
חג השבועות	חגה"ש	Shavuos
תרנ"ו	נ"ו	5656
תרמ"ז	מ"ז	5647
אור	או"ר	light
מה שאין כן	משא"כ	whereas
דרך כלל	ד"כ	in general
האלקי רבי יצחק זכרונו לברכה	אריז"ל	the Arizal
כל זה	כ"ז	all this
מכל מקום	מ"מ	nevertheless

Printed page קל

“Soul” is the G-dly life inside every created thing. It brings the thing from nothing into being. A person has these two parts too: the body is “world,” and the limbs, which hold the soul’s light, are “place.”	נפש הוא החיות אלקי׳ שבכל נברא שמחי׳ ומהווה אותו מאין ואפס ליש שיהי׳ בבחי׳ מציאות דבר מה כו׳, וכמו שבאדם למטה יש בו ג״כ ב׳ מדריגו׳ אלו, עולם נקרא הגוף בכללותו ואברי הגוף שהם כלים לאור הנפש נק׳ מקום,
That is why a person is called “a small world.” TRANSCRIBER’S NOTE The word adam means body and soul together. The soul lives inside the body. But we do not know what the soul really is —	ולכן כללי׳ האדם נק׳ עולם קטן (א״ה, להע׳ אדם דוקא, מורה על יחוד גוף ונפש דזה בל״ז נק׳ בשר או נפש כו׳), ובעולם הזה הרי מתלבש בו נפש המחי׳ אותו, ואעפ״י שאין ידוע לנו מהות הנפש מהו,
not even the general life that comes from it. TRANSCRIBER’S NOTE See other maamarim that explain this; put them together and you will understand.	ולאו דוקא מהות הנפש בעצמותה אלא אפי׳ החיות כללי׳ מהנפש ג״כ אין אנו יודעי׳ אותו (א״ה, ע׳ בד״ה ועשית חגה״ש נ״ו מבאר בענין הארה כללי׳ מהנפש כו׳ ובד״ה ואברהם זקן בד״ה אני הוי׳ לא שניתי מש׳ מ״ז, וצרף לכן ותבין כו׳),
The soul itself is beyond knowing. Our understanding can only grasp that something exists, not what it is in itself. TRANSCRIBER’S NOTE Binah grasps existence; Chochmah “sees” essence.	כי עצם הנפש באמת הוא למעלה מגדר הידיעה דידיעה ענינו השגה, וכל השגה הוא רק במציאות הדבר ולא במהות הענין ממש (א״ה, להע׳ בינה או״ר רק מציאות, חכ׳ ראי׳ מהות, ראי׳ תופס גשמי, ושמיעה רוחני),
Chochmah is like seeing, and it is higher than reasoning. It can reach what a thing really is. The Arizal could “see” souls. So seeing goes with knowing the real essence. TRANSCRIBER’S NOTE That is why the eye takes things in whole.	משא״כ בחי׳ חכמה שהיא מדרי׳ הראי׳ שהוא בד״כ במדרי׳ שלמעל׳ מן השכל, שם יוכל להיות גילוי המהות, והראי׳ שעל אדונינו האריז״ל אי׳ שהי׳ אצלו גילוי הנשמה, ועליו נא׳ ענין ראי׳ כמו שמצינו שראה בפ׳ בלק ובלעם כו׳ ויובן מזה שראי׳ שייך לגילוי המהות (א״ה, וזהו שהעין תופס גשמי).
That is above reasoning. Our minds only know that something exists. Still, we are completely sure there is a soul that keeps the body alive,	וכ״ז הוא במדרי׳ שלמעלה מן השכל ששם יכול להיות ראי׳ במהות ועצמיות הדבר, אבל בשכל הוא רק גילוי המציאות, ומ״מ הגם שזהו רק ידיעת המציאו׳ מ״מ אנו יודעים בלי שום ספק כלל שיש נפש שמחי׳ את הגוף,

even though we cannot see it. The proof: when the soul leaves, the body is lifeless. That change proves the soul was there. *We cannot see it, but we cannot doubt it.*

והדבר ברור אם כי לא נראה במהות, והראי' שבצאת הנפש מהגוף אז הרי נחסר כל העני' ואינו צריך מאומה כו' וזהו הוראה גמורה שיש נפש המחי' את הגוף, שהרי בצאתו כו' הרי שינוי הזה יעיד על הנפש כו'.

DEEP DIVE

Knowing that vs. knowing what

Chassidus distinguishes yedias hametziyus — knowing that something exists and what it does — from hasagas hamahus — grasping what it is in itself. Ordinary understanding (Binah) can only reach the first. The second belongs to Chochmah, which works like sight: it takes a thing in whole. The test case is the soul. No one can describe the soul's essence, but the difference between a living body and a dead one proves its existence beyond any doubt. The same will hold of G-d's presence in the world: we may not see it, but its effects are undeniable.

SEE IT

THE THREE DIMENSIONS OF CREATION (עש"ן)

עולם · World	שנה · Year	נפש · Soul
WHAT IT IS Place, existence, the vessels; rooted in the reshimah	WHAT IT IS Time, born of ratzo veshov	WHAT IT IS The divine life-force, from nothing to something
IN A PERSON The body and its limbs	IN A PERSON The heartbeat: contracting and spreading	IN A PERSON The soul giving life to the body
IN THE MAAMAR Beis HaMikdash; the place of a miracle; our hemisphere	IN THE MAAMAR Three prayers a day; endless ascents in Gan Eden	IN THE MAAMAR Torah as the essential "point"

Present in every created level — up to the highest heights (Section ו)

REVIEW

1. What is "soul" in this maamar?
2. What is the difference between knowing that and knowing what?
3. What proves the soul exists?

TALKING POINTS

- What else are you sure of without seeing it?
- How does this help us think about G-d in the world?

TAKE IT WITH YOU

Not seeing is not the same as not knowing.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

We do not need to see G-d to know He is giving life to this moment. When you say Modeh Ani tomorrow, think: “The soul You returned to me — I cannot see it, but I know it is here, because I am awake and alive.” Certainty does not depend on sight.

ג

World · Year · Soul

Head, hand, foot: degrees of revelation

Section ג · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלא–קלב

THE BIG IDEA

One life fills the whole body, but it shows differently in the head, the hand and the foot.

SO FAR

Two kinds of miracles; mapping creation. World = place/vessels. Soul = the life-force — certain in its existence, hidden in its essence.

BEFORE YOU LEARN

One life-force animates the whole body equally. But how much of the soul shows itself differs from limb to limb. The head holds the senses and the mind (Chochmah, Binah, Daas); the hand carries the mind outward without containing it; the foot holds only the faint "intellect of dancing." This careful anatomy will become the key to the upper worlds in the next section.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

חב"ד	חכמה בינה דעת	Chochmah, Binah, Daas
ע"י	על ידי	through
כ"א	כי אם	but rather
אגה"ק	אגרת הקודש	Iggeres HaKodesh (Tanya)
ר"ח	ראש חודש	Rosh Chodesh
ס"א	תרס"א	5661
ס"ג	תרס"ג	5663
עמ"ש	עיין מה שכתב	see what is written
ע"פ	על פסוק / על פי	on the verse / according to
ה"ה	הרי הוא	he is

The soul's life fills the whole body equally. But how much of the soul shows is different in each limb. In the head, higher powers shine: sight, hearing, smell and taste are all in the head,

Printed page קלא

והנה עצם החיות הוא מחי' את כולם בשוה, אמנם בהארת הנפש כשמתלבש להחיות את הגוף, בזה יש חילוקי מדריגו' כמו בראש מאירים כחות נעלים יותר, והרי כל החושים הנעלי' כמו ראי' שמיעה ריח טעם כו' הכל הוא בראש דוקא,

and mainly the mind: Chochmah, Binah and Daas. Chochmah is the first flash, a short point. Binah spells out the details of that point.

ובפרט גילוי השכל בתלת מוחין חב"ד, הכל הוא במוח שבראש, וחכ' עיקר ענינה הוא להשכיל השכלות, וההשכלות הם בקיצור ובבחי' נקודה, ובינה מדריגתה הוא לפרט הפרטי' דוקא שבכל השכלה שהשכיל מצד בחי' החכ', הרי הבינה מבאר הפרטי' בהשכלה זו.

Daas is connecting: holding on to the idea and its details, checking that it is true, and wanting to feel it — *not just know it*.

ודעת הוא ההתקשרות פי' שמתקשר בעצם הענין שהשכיל ושהפריט (בהצטרפם יחד) לבחון אותם לצייר במוחו עצם ההשכלה שהשכיל אם אמיתית היא, שחפצו ע"י התקשרות זו להרגיש במוחו ע' ההשכלה הלזו כו', והוא מדרי' הדעת,

The whole mind is in the head. The body has only middos, *feelings,* which always reach out to someone else.

וכללי' החב"ד הוא דוקא במוח שבראש משא"כ בגוף לא יש כ"א המדות ענין המדות, שכללותם הוא רק אל הזולת דוקא.

Chesed is "the right arm," Gevurah "the left arm." Feelings are not mind, but a little of the mind shows through them. You write your thoughts with your hand. But the hand is not a real vessel for the mind like the head is.

וענין המדות כמו חסד דרועא ימינא וגבור' דרועא שמאלא, אם שאין עיקר ענינם השכל ומ"מ מתלבש שם הארת השכל, שהרי כותב השכל ע"י היד, אך זה אמת שהיד אינו כלי ממש אל השכל ההוא כמו מוח שבראש,

In the head, the mind is truly "dressed" inside. The hand is only a maavir, *a pipe it passes through*. Still, the hand is connected to the mind, because the mind shows itself through it.

שבראש הוא כמו התלבשו' אור בכלי לפי שהראש בכללותו הוא כלי להשכל משא"כ היד אינו כלי כלל, כ"א בדרך הארה ומעביר בלבד מתלבש בו השכל, דמ"מ בהכרח לומר שיש איזה שייכו' להשכל עם היד שהרי ע"י מתגלה כו',

A pipe is a kind of "clothing." But outer clothes are not even pipes: they are separate from the person. (Maybe they can be called pipes too.
TRANSCRIBER'S NOTE Garments can sometimes draw out the essence, as other maamarim explain.)

וכמ"ש באגה"ק ד"ה להבין משל כו', מעביר הנק' ג"כ התלבשות, שאינו דומה ללבושים חיצונים שע"י הרי אין שום התגלות כח מהנפש שהרי הם נפרדי' מהגוף ואינם שייכים אל האדם, והאדם אינו שייך אליהם כו' ואינם אפי' בדרך מעביר ג"כ (ואפשר קאָן מען דאָס יע רופין מעביר כו' (א"ה, להע' מענין הלבושי' שפועלי' ומושכי' את העצם

	ממש, כמבואר בד"ה להבין ע' השבת ור"ח דש' ס"א ובד"ה והשקה ס"ג)).
The hands belong to the person, so the mind shows through them. In the feet the mind is very small — just the "mind of dancing." A dancer moves his feet to match the tune,	משא"כ הידים הם השייכי' אל האדם, וע"י הרי מתגלה שכל ההוא שהוא כח מן הנפש, וברגלים הרי השכל מצומצם יותר, והגם שיש שם הארת השכל וכמו שכל הריקוד, ושכל זה הוא מצומצם ביותר, ומ"מ אפשר לחשבו במדרי' השכל לפי שמכוין בריקודו כפי חיוב תנועות הניגון,
and the tune comes from the deep intent of the mind. The Levites sang with the mind's inner intent. TRANSCRIBER'S NOTE Their song came from a very high place, called Atika.	והניגון הוא מפנימיות הכוונה שבמוחין, וכמו הלוים שהיו יודעי' לכוין בשיר, שהשיר שלהם הי' לפי אופן כוונת המוחין שהוא כוונה פנימי' שבמוח בההשכלה ההיא (א"ה, עמ"ש בד"ה כימי צאתך, ס"ג בענין קול מעורר כו' דוקא פנימי' הכוונה. ולהעיר בענין הלוי' שעבודתם בשיר ומדריגתם בעתיקא כמ"ש ועבד הלוי הוא דא עתיקא, וזהו פנימי' הכוונה כו'),
Song is makif, *around and above*: **a tune goes around in a circle — when it ends it starts again. A ring is even called shir in the Mishnah. The mind, though, is penimi,** *inside*.	כי שיר הוא בחי' מקיף (שהניגון משתל' שלאחר סופו מתחיל תחילתו), וכן ע"פ פשוט מה שנאמר במשנה כל בעלי השיר יוצאין בשיר ה"ה טבעת עגול וזה נק' שיר, והוא מדרי' מקיף, והמוחין עיקרם בחי' פנימיו' דוקא,
The tune comes from the mind's innermost point — its delight. So "Yisrael" is shir El, "G-d's song." *A niggun is the mind's joy, singing.*	והניגון הרי המשכתו הוא מפנימיות המוחין שהוא מדריגת התענוג שבשכל, וזהו שם ישורון ושם ישראל, שיר אל, שהוא התענוג שלמעלה כו'.
Dancing follows the tune. The tune is the mind's joy, but in the feet it is very faint. In the end it is only dancing.	והנה הריקוד הוא לפי אופן הניגון, שבריקודו מכוין כפי כוונת התנועות וסדרם ממש, וכן הוא מרקד, והניגון הוא תענוג השכל, מ"מ אור השכל שבהרגלים הוא מצומצם ביותר, וסוף כל סוף הוא רק הריקוד כו',
Sometimes the foot is "higher" than the head: it carries the head to where it wants to go. But in the order of levels, there is no mind in the foot,	ומה שלפעמי' יש מעלה בהרגל על הראש, מה שנושא את הראש ומוליכו למחוז חפצו כו' בזה

הרגל נק' ראש, והוא גבוה בפרט זה מהראש עצמו כו', אך ע"י סדר השתל' אין שם הארת השכל,

ורק מה שצריכי' לאמן את רגליו (א"ה, והראי' שתלוי בעצם תנועת האברי' כידוע) ומובן שיש בזה ריבוי חילוקי מדרי' כו'.

only training. TRANSCRIBER'S NOTE **It depends on the motion of the limbs. So there are many levels.** *Head, hand, foot: one life, three levels of showing.*

DEEP DIVE

Hislabshus and maavir: being inside vs. passing through

A power can be present in a place in two ways. In hislabshus, "clothing," it is really inside, like the mind inside the head: the vessel is suited to it and it is at home there. As a maavir, a "conduit," it only passes through: the hand writes what the mind thinks, but the hand does not understand. And outer garments are not even conduits — they are separate from the person. The maamar will use exactly these categories for how divine light is present in Beriah, Yetzirah and Asiyah.

DEEP DIVE

Why song is makif and dance follows it

A niggun goes round: when it ends it begins again, like a ring (the Mishnah calls a ring shir). That circularity marks it as makif — an encircling level, above what the mind holds inwardly. Yet the niggun is drawn from the mind's innermost point, its delight. Dance follows the niggun in the feet. So the lowest limb, through song, is tied to the highest place in the mind. Keep this pattern: the lowest connects to the highest through what is above understanding.

SEE IT

ONE LIFE, REVEALED IN DEGREES

IN THE BODY	HOW THE MIND IS THERE	WHAT SHOWS	IN THE WORLDS
Head	Clothed (hislabshus) — a true vessel	Senses; Chochmah, Binah, Daas	**Beriah — "Ima nests in the Throne"**
Hand	Conduit (maavir) only	Writing what the mind thinks	**Yetzirah — Beriah's light passes through**
Foot	A faint trace	The "intellect of dancing," from the niggun	**Asiyah — "the Ofan in Asiyah"**
Garments	Not even a conduit	Nothing of the soul	—

REVIEW

1. What do Chochmah, Binah and Daas each do?
2. What is the difference between being "dressed in" and "passing through"?
3. Why does dancing follow the tune?

TALKING POINTS

- When did your “feet” lead your “head” to a good place?
- Why is a niggun called makif?

TAKE IT WITH YOU

The same life can be inside, passing through, or just a trace.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

At the next farbrengen or simcha, notice what happens when a niggun turns into a dance: people whose minds are elsewhere are carried by their feet into the joy. Join the circle. The maamar says the feet sometimes “carry the head to where it wants to go.” Let your actions lead your understanding when your understanding is slow.

ד

World · Year · Soul

The upper worlds follow the same pattern

Section ד · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלב–קלג

THE BIG IDEA

The worlds are built like a body: Beriah is the head, Yetzirah and Asiyah are like the hand and foot.

SO FAR

Mapping creation (world, year, soul). In the body, one life shows itself in degrees: head = vessel, hand = conduit, foot = faint trace.

BEFORE YOU LEARN

The anatomy of the body now becomes the anatomy of the worlds. Beriah, the world of understanding, is like the head: divine light is truly clothed there. In Yetzirah and Asiyah, the light of Beriah only passes through, like the mind through the hand — though each world has its own light clothed in it. The source behind all three: Malchus of Atzilus, which becomes the Keser of Beriah.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

Beriah, Yetzirah, Asiyah	בריאה יצירה עשיה	בי"ע
explained above	נתבאר לעיל	נת"ל
ten sefiros	עשר ספירות	ע"ס
through this	על ידי זה	ע"י
what is written	מה שכתוב	מ"ש
Pri Etz Chaim	פרי עץ חיים	פע"ח
all the more so	כל שכן	כ"ש

The higher worlds are the same (Beriah, Yetzirah and Asiyah — not Atzilus). "Ima *(Binah)* nests in the Throne" means Beriah, where beings understand their life-source.

Printed page קלב

וככל המשל הזה יובן למעלה בעולמות העליונים (אין הכוונה על עולם האצי' כי"א בעולמות בי"ע כו') שיש שם התחלקות המדריגות, שהרי אימא עילאה מקננא בכורסיא שקאי בד"כ על עולם הבריאה שכללי' המדרי' הם בבחי' השגה דוקא שהם משיגים את חיותם,

Understanding only knows that, not what. In Beriah the G-dly light is really inside, like the mind in the head. In

ונת"ל דכל השגה הוא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות כו' ומ"מ הרי בבריאה האור האלקי

Yetzirah, Beriah's light only passes through, like the hand. But Yetzirah's own light is inside it — "six sefiros nest in Yetzirah,"	בבחי' התלבשות דוקא, משא"כ ביצירה האור דבריאה הוא רק בדרך מעביר, ואינו בבחי' ההתלבשות כלל, אמנם האור האלקי השייך אל היצי' הוא בבחי' ההתלבשות ביצירה שהרי שית ספירין מקננן ביצירה,
and "Malchus in Asiyah": Asiyah's own light is inside it too. Beriah's Chabad only passes through Yetzirah and Asiyah, but it is truly inside Beriah,	וכן אמרו אופן בעשי', דגם בעשי' האור האלקי המאיר שם הוא בבחי' התלבשו' דוקא כו', משא"כ חב"ד דבריאה הוא ביצי' ועשי' רק בדרך מעביר כו' ואינו בא בבחי' ההתלבשות כלל, אבל בבריאה הוא בבחי' ההתלבשות,
and even the Torah, which is higher, comes dressed there. "Ima in the Throne" means Malchus of Atzilus inside Beriah. TRANSCRIBER'S NOTE Malchus of Atzilus is the crown of Beriah. Through it, the beings of all three worlds come to be.	כי התורה שהיא למעלה יותר (מ"מ בא בהתלבשות כו'), וזה צריכין לידע כי מה שמתבאר בזה דאימא עילא' כו' אין הכוונה על עצם מדרי' הבינה כמו שהיא באצי' כ"א על מדרי' המל' דאצי' כמו שמתלבשת בע"ס דבריאה כו' (א"ה, להע' מל' דאצי' כתר ועתיק לבריאה כו') וע"י התלבשות מל' דאצי' במל' דבריאה ע"י מהווה נבראי' דבי"ע כו',
Halachos too are "dressed" in Beriah and pass through Yetzirah. TRANSCRIBER'S NOTE What comes to a specific place is inside it; what is general stays around it. *The worlds are like the body: head, hand, foot.*	ומדרי' זו הרי היא ודאי בבחי' ההתלבשות דוקא בבריא' שהרי אפי' הלכות שהן מהות חכמתו ורצונו ית' אי' באגה"ק בד"ה להבין מ"ש בפע"ח כו' שהן דרך התלבשות הבריאה ומעביר היצי' כו' וכ"ש מה שאימא עילאה כו' הוא ודאי דרך התלבשות בבריאה כו' (א"ה, ודאית זו יובן לפי שידוע שכל דבר שהוא נמשך אל הפרט הרי הוא שייך לפרט זה דוקא כו' וכל גילוי אל הפרט הוא בפנימיות דוקא, דכלל הוא מקיף ופרט הוא פנימי כו').

DEEP DIVE

Four worlds in one sentence each

Atzilus — "emanation": G-dliness revealed, not yet a separate creation. Beriah — "creation": the first level of separate existence; beings there understand their life-source ("Ima nests in the Throne"). Yetzirah — "formation": emotional existence ("six sefiros nest in Yetzirah"). Asiyah — "action": the level of Malchus ("the Ofan in Asiyah"), whose lowest part is our physical world. The maamar is careful to say its comparison is to Beriah, Yetzirah and Asiyah, not to Atzilus.

SEE IT

ONE LIFE, REVEALED IN DEGREES

IN THE BODY	HOW THE MIND IS THERE	WHAT SHOWS	IN THE WORLDS
Head	Clothed (hislabshus) — a true vessel	Senses; Chochmah, Binah, Daas	**Beriah — "Ima nests in the Throne"**
Hand	Conduit (maavir) only	Writing what the mind thinks	**Yetzirah — Beriah's light passes through**
Foot	A faint trace	The "intellect of dancing," from the niggun	**Asiyah — "the Ofan in Asiyah"**
Garments	Not even a conduit	Nothing of the soul	—

REVIEW

1. Which world is like the head?
2. What does "six sefiros nest in Yetzirah" mean?
3. What does "Ima nests in the Throne" really refer to?

TALKING POINTS

- What does it mean for learning to be "dressed" in you?
- How can you tell the difference?

TAKE IT WITH YOU

Make what you learn live inside you, not just pass through.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Your learning is meant to be "clothed" in you, not just passing through. After this section, choose one idea from the maamar and try to explain it aloud in your own words without the text. If you can, it has been clothed; if not, it only passed through.

ה

World · Year · Soul

Holy places, miracle places — and teshuvah

Section ה · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלג–קלה

THE BIG IDEA

Even in our world, G-dliness shines more in some places — and that is possible because it is inner light.

SO FAR

Mapping creation. Degrees of revelation exist in the body and in the upper worlds. Now: even in our world.

BEFORE YOU LEARN

Revelation has degrees even down here. The Beis HaMikdash revealed the highest G-dliness — the Ark took up no space. A place where a miracle happened keeps the imprint of that revelation, which is why we bless whenever we return to it. Even one half of the globe received more revelation than the other. How can infinite light be "here and not there"? Because it is ohr penimi, inward light, and inward light needs a vessel — yet it reaches the Essence itself, as teshuvah shows.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

Beis HaMikdash / blessed be He	בית המקדש / ברוך הוא	ב"ה
G-d forbid	חס ושלום	ח"ו
the Beis HaMikdash	בית המקדש	בהמ"ק
the Holy One, blessed be He	קודשא בריך הוא	קוב"ה
the Holy of Holies	קודש הקדשים	קה"ק
the infinite light	אור אין סוף	אוא"ס
Ein Sof, the Infinite	אין סוף	א"ס
the Rambam	רבי משה בן מימון	רמב"ם
the Guide for the Perplexed	מורה נבוכים	מו"נ
the giving of the Torah	מתן תורה	מ"ת
his holiness	כבוד קדושת	כ"ק
our master and teacher, the Rebbe	אדוננו מורנו ורבנו	אדמו"ר
my father and teacher	אדוני אבי זקני מורי ורבי	אאזמו"ר
inner light	אור פנימי	או"פ
Bava Basra	בבא בתרא	ב"ב
nefesh, ruach, neshamah	נפש רוח נשמה	נר"ן
chayah, yechidah	חיה יחידה	ח"י
many places	כמה מקומות	כ"מ

Our world also has levels. In the Beis HaMikdash, G-dliness from the highest level shone. G-d "focused His Shechinah between the poles of the Ark,"

Printed page קלג

והנה החילוקי מדריגות בהגילוי אורות אינו דוקא בעולמו העליוני כי"א אפי' בעולם שלמטה ג"כ יש חילוקי מדריגות בהגילויי אורות, וכמו הגילוי אלקות שהאיר בב"ה שהי' מאיר בו גילוי אלקות ממדרי' היותר נעלית וכמאמר צמצום שכינתו בין שני בדי ארון,

and this focus did not hide G-dliness; it revealed it at a very high level. That is why the Ark took up no space at all, even though it had exact measurements.

וצמצום זה ידוע שאינו העלם והסתר ח"ו, כי"א הוא גילוי אלקות במדרי' גבוה ונעלה מאד, ולכן אמרו שמקום ארון אינו מן המדה כלל שאעפי"י שהי' אמתיים ארכו ואמה וחצי רחבו, והכל הי' במדה

	גבולית דוקא כפי המדה שנצטוה משה כו' ולאחר כ"ז לא הי' תופס מקום כלל,
The Beis HaMikdash had three areas, like G-d's three worlds. In the Holy of Holies, the infinite light shone from G-d's very essence.	והוא הכל באשר בבהמ"ק האירו גילוים היותר נעלים והיותר גבוהים במדרי' וכמאמר תלת עלמין אית לי' לקוב"ה, וכנגד זה הי' בבהמ"ק ג' דיורים כו' ובקה"ק הי' גילוי אוא"ס מבחי' פנימיות ועצמית א"ס ב"ה ממש,
The same is true of a miracle. Where a miracle happened, real G-dliness shone. That is why we bless, "Blessed ... Who did a miracle for me in this place."	ובד"כ בבהמ"ק האיר בחי' גילוי אלקות ממש, וכמו"כ הוא במדרי' הנסים שבמקום ההוא שנעשה בו הנס מאיר בו גילוי אלקות ממש, ולכן חייב לברך ברוך שעשה לי נס במקום הזה, שהאמת הוא שבמקום הזה ובזמן הזה האיר בחי' גילוי אלקות שלמעלה ממש,
A mark of that light stays in the place, so each time you come back you bless again. *A miracle changes the place.* **The manna and quail broke nature completely; as the Rambam says, the desert could not have produced them.**	ובד"כ הנה רשימת הגילוי נשאר במקום ההוא, שלכן בכל עת שבא לשם צריך לברך כו', וכמו ענין המן והשלו שהיו נסים שיצאו מדרכי הטבע לגמרי וכמ"ש הרמב"ם במו"נ שלא הי' המקום מוכשר לזה כלל,
Our half of the globe received more light than the other half: Mount Sinai and the Beis HaMikdash were both here.	ובד"כ הנה בחצי כדור הארץ שאנו יושבים עליו יש בו גילוים יותר מחצי הכדור השני, כי כאן היו כל הגילוים דמ"ת וכמ"ש וירד הוי' על ה"ס וכמו"כ הגילוים דבהמ"ק הכל הי' בחצי הכדור הזה,
It is hard to say that light shines here and not there. But the Alter Rebbe said it, and the Rebbe Maharash wrote it in his maamar.	אם כי קשה לכאו' מאד לאמר בזה הגדרה, שנאמר שכאן דוקא מאיר הגילוי אור ולא כו' אך האמת הוא שכן אמר רבינו הגדול (היינו כ"ק אדמו"ר הזקן זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ועכי"א) וכן כתב אבי (היינו כ"ק אאזמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ועכי"א) בדרוש זה.
We can also understand it with reason. It is ohr penimi, *inner light*. **Inner light needs a vessel, so it can be in one place and not another.**	אך באמת יכולין להבין הדבר גם עפ"י שכל, כי מאחר שהוא או"פ לכן שייך בו לומר שכאן דוקא מאיר הגילוי ולא במקום אחר כו' (א"ה, דכל או"פ

TRANSCRIBER'S NOTE Every inner light needs a vessel. And inner light reaches G-d's very essence —

צריך שיהי' כלי אליו כו'), והנה האו"פ ידוע דמגיע עד פנימי' ועצמית אוא"ס ב"ה ממש,

like teshuvah, which reaches the inner part of the makif. The outer part gives to everyone — "dark and light are the same." TRANSCRIBER'S NOTE The outer part only forgives; to turn sins into merits you need the inner part.

כמו התשובה שמגיע עד פנימיו' המקיף דוקא, שהרי בחיצוניות המקיף שם הרי כחשיכא כאורה (א"ה, דמחיצוניות המקיף הוא רק ע' סליחת עוונות שהעון נסלח לו, אבל להיות זדונות נעשי' כזכיות ממש ע"י מה) שתשו' מגיע בפנימיות המקיף,

And the Torah, which is inner and comes from Chochmah, is the one that teaches teshuvah.

וזה גופא שתשובה מועלת היא עצת התורה, והתורה היא בחי' פנימיות דוקא וכמ"ש אורייתא מחכ' נפקת, וחכ' הוא מדרי' המוחין שהם בחי' פנימיות, ובפרט מדרי' החכ' בעצמה עיקרה הוא בחי' פנימיות (א"ה, ולכן ענינה בחי' השכלה בנקודה כו'),

The Torah says, "No death without sin, no suffering without sin." TRANSCRIBER'S NOTE Compare: "Let him check his deeds ... let him blame neglect of Torah."

וע"פ תורה הרי אין מיתה בלא חטא (שזה כפרה על החטא כו') (א"ה, להע' מב"ב ג' מתו בעטיו כו') ואין יסורי' בלא עון כו' (א"ה, להע' מע' יפשפש כו' יתלה כו' וכן האמת כו' ביטול תורה יש, רק לומד זכות, ישלול הלימוד זכות וימצא כו' וקמי' שמיא גליא לכן נענש כו'),

But the same Torah says teshuvah works. Teshuvah reaches the inner makif. The outer makif needs no work; the inner makif needs work — teshuvah.

ובתורה שהיא בחי' פנימי' כתיב שתשובה מועלת, והתשו' הוא פנימיו' המקיף, שהרי לחיצוניות המקיף אין צריכים לזה שום עובדות, ששם הרי הכל יכולים לקבל, משא"כ לפנימיות המקיף לזה צריכים עבודה, והעבוד' הוא התשובה, ועצה זו גופא מבואר בתורה שהיא בחי' פנימיות,

So inner light can reach the essence of G-d, and still be "here and no further." TRANSCRIBER'S NOTE Torah is inner, yet its root is in the inner makif, G-d's essence. *Being specific is not a weakness.*

ומזה הוא הוראה על בחי' הפנימי שמגיע במדרי' העצמות ממש ופנימיות אוא"ס ב"ה, ומ"מ להיותו בחי' או"פ לכן נוכל לאמר שכאן מגיע האור, ולא יותר כו' (א"ה, ביאור הכוונה מאחר שבתו' כתוב עצת התשו', מזה הוראה שהשגת התור' היא בבחי' המקיף דוקא, ופנימי' המקיף הוא מדרי' היותר

נעלי', כי יש ה' מדרי' נר"ן פנימי' וח"י מקיפי' ופנימי' יחידה הוא למעל' במדרי' מפנימי' נר"ן, דתו' בכ"מ היא בחי' פנימי' גם במדרי' היותר נעלו', ומ"מ שרשה גם בפנימיות המקיף שהוא פנימיות ועצמו' א"ס ב"ה, וכמו אנא אמלוך כו').

DEEP DIVE

Inward light and encircling light — and the two faces of the makif

Ohr penimi, inward light, enters a vessel and is shaped by it; ohr makif, encircling light, stands above the vessel and touches everything equally. Inward light is therefore local: it can be here and not there. But the makif itself has an outer face and an inner face. Its outer face gives to everyone without effort — "darkness and light are alike" — and brings forgiveness. Its inner face responds only to avodah, to teshuvah, and it alone can turn deliberate sins into merits. Surprisingly, it is Torah — inward light — that teaches teshuvah, which shows that the inward can reach the deepest point of the Essence.

DEEP DIVE

Why we bless at the place of a miracle

Halachah (Berachos 54a) requires someone who sees a place where a miracle was done for him to bless "Who performed a miracle for me in this place." The maamar explains why: the miracle was a real revelation of G-dliness in that space and at that time, and its reshimah, its imprint, stays. A miracle is not only an event; it changes the place.

SEE IT

THE THREE DIMENSIONS OF CREATION (עש"ן)

עולם · World	שנה · Year	נפש · Soul
WHAT IT IS Place, existence, the vessels; rooted in the reshimah	WHAT IT IS Time, born of ratzo veshov	WHAT IT IS The divine life-force, from nothing to something
IN A PERSON The body and its limbs	IN A PERSON The heartbeat: contracting and spreading	IN A PERSON The soul giving life to the body
IN THE MAAMAR Beis HaMikdash; the place of a miracle; our hemisphere	IN THE MAAMAR Three prayers a day; endless ascents in Gan Eden	IN THE MAAMAR Torah as the essential "point"

Present in every created level — up to the highest heights (Section 1)

REVIEW

1. Why did the Ark take up no space?
2. Why do we bless at the place of a miracle?
3. How does teshuvah show that inner light reaches G-d's essence?

TALKING POINTS

- Is there a place that is special to you because of something good that happened there?
- What is the difference between being forgiven and turning a mistake into a merit?

TAKE IT WITH YOU

A miracle leaves a mark on the place.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

If something good happened to you somewhere — a recovery, a rescue, a turning point — go back there with intention and say a word of thanks. And when you do teshuvah this week, aim for the “inner face”: not only to be forgiven, but to turn the failing itself into a source of strength.

ו

World · Year · Soul

World, year, soul — up to the highest heights

Section ו · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלה–קלו

THE BIG IDEA

World, year and soul reach all the way up, and time comes from the heartbeat of ratzo veshov.

SO FAR

World (place, vessels) and soul (life) appear in the body, in the worlds and in holy places. A question is waiting: how can the highest revelations be called merely "soul"?

BEFORE YOU LEARN

World, year and soul reach even the highest created levels — Gan Eden, where the righteous ascend without end. That raises a difficulty: if the revelations of Sinai and the Beis HaMikdash were the level of "soul," isn't "soul" the lowest of the soul's five levels? The answer: Chassidus uses nefesh in two senses — the outward spread of life, or the essential point of life. Then the third dimension, "year," is explained: time is born from ratzo veshov, the heartbeat between withdrawal and spreading.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

ג"ע	גן עדן	Gan Eden
עוה"ז	עולם הזה	this world
עוה"ב	עולם הבא	the World to Come
כ"י	כל יום	every day
עש"נ	עולם שנה נפש	world, year, soul
א"מ	אינו מובן	it is not understood
לפ"ע	לפי ערך	according to the measure of
רו"ש	רצוא ושוב	ratzo veshov
עו"נ	עולם ונפש	world and soul

World and soul — and year too — exist even at the highest levels, like the upper Gan Eden in Beriah, where there are endless climbs,

Printed page קלה

והנה בד"כ יובן מזה ע' עולם ונפש, וכמו"כ הרי נמצא מדרי' אלו דעולם ושנה ונפש עד רום המעלות ממש, וכמו בג"ע העליון, שהוא בבריא' (כי ג"ע התחתון הוא בעשי') יש שם עליות רבות לאין קץ ומספר כלל,

as it says, “The righteous have no rest… they go from strength to strength.” Every day there are three climbs, at the three prayers. The Avos have been in Gan Eden over three thousand years and still climb higher every day.	וכמאמר צדיקי’ אין להם מנוחה לא בעוה”ז ולא בעוה”ב שנא’ ילכו מחיל אל חיל, שבד”כ בכ”י יש ג’ עליות שידועים ע”י ג’ תפלות שחרי’ כו’ ובכל תפלה גופא יש עליות רבות, והאבות שהם יותר מג’ אלפים שנה בג”ע ובכ”י עולי’ בעילוי אחר עילוי,
Each climb has world, year and soul. Gan Eden is Beriah, so it has all three — and so on up to the highest levels.	וכל עלי’ היא בג’ מדרי’ אלו עולם שנה נפש כו’, והגם שג”ע הוא מדרי’ אור האצי’ שבבריאה ומ”מ בכללותו הוא מדרי’ הבריאה, ולהיותו בבריאה הוא בג’ מדרי’ אלו דעש”נ, וכמו”כ יש מדרי’ אלו עד רום המעלות ממש.
Question: the Beis HaMikdash and Sinai had the highest light. How can they be called only “soul”?	אך לכאו’ א”מ שהרי נת”ל דבבהמ”ק האירו אורות וגילוים ממדרי’ היותר גבוהות, וכמו”כ בה”ס בעת מ”ת, ומ”מ נת’ שזהו בחי’ נפש כו’, ואיך אפשר לומר על גילוים נעלי’ כזו שהם רק במדרי’ נפש לבד.
Answer: nefesh has two meanings. Sometimes it means the soul’s life spreading out. TRANSCRIBER’S NOTE Like the lowest of the five soul-levels, the life in the blood.	אך האמת הוא שיש דיעות בחסידות מהו מדרי’ נפש, לפעמים מצינו שנפש הוא נק’ ההתפשטו’ החיות של הנפש בלבד (א”ה, וכמו בה’ מדרי’ הרי נפש הוא מה שמתלבש בדם הגוף להחיותו בחיות בשרי כו’),
Sometimes it means the core point of life. TRANSCRIBER’S NOTE Vayinafash means rest — the soul in itself.	ופעם מבואר שנפש הוא כינוי אל נקודה העצמי’ שהיא נקודה החיונית, שהיא באפשרה להחיות את הגוף (א”ה, להע’ וינפש ל’ מנוחה בעצם, נפש חי’ התפשטות מבחי’ חי בעצם כו’).
If nefesh is just the spreading, it means the light that gives life to the world, measured by its vessels; olam (world) comes from helem, hiding,	וביאור דבר זה תלוי הוא לפי ב’ דיעות הללו, שלפי הדעה הראשונה שנפש הוא רק התפשטות יובן שקאי רק על ההארה שמחי’ את העולם, והאור הוא לפ”ע הכלי’, כי עולם הוא מל’ העלם והסתר ממש,

and the light is dressed in them. But if nefesh is the core point, then even Torah is nefesh, since it comes from Chochmah, which is a point,	והאור מתלבש בהם כו'. אמנם לפי הדיעה שנפש קאי על נקודה העצמית, אז אפשר שגם התורה נקרא נפש שהרי אוריית' מחכ' נפקת וחכ' הוא בחי' נקודה, ולכן נופל לומר נפש שהוא נקודה עצמית גם מצד סדר ההשתל',
especially from the inner makif. Now "year" means time. The world has a set time: "six thousand years." Time connects world and soul,	ובפרט מצד מדרי' פנימיות המקיף, וזהו ב' מדרי' דעולם ונפש. והנה שנה קאי על ענין הזמן, שהרי יש זמן לעמידת העולמות וכמאמר שית אלפי שני דהוה עלמא וחד חרוב שיש זמן לקיום העולם, וזמן הוא המחבר את בחי' עולם ונפש,
through ratzo veshov, *running up and coming back*. **Time is withdrawing and spreading again and again. Without it there would be no time,**	וההתחברות הזאת הוא בחי' הרצוא ושוב, וע"י רצוא ושוב זה הוא שנעשה הזמן, דכללי' ענין הזמן הוא הסתלקות והתפשטות וזהו בחי' רו"ש וע"י מתהווה הזמן דאלו הי' הגילוי שלא בדרך רו"ש הסתלקות והתפשטו' לא הי' מציאות הזמן,
only through ratzo veshov does time exist. Like a heartbeat — squeezing and spreading — the G-dly life gives the world existence by ratzo veshov, as "the Chayos ran and returned,"	ודוקא ע"י הרו"ש מתהווה ע' הזמן. ונמצא ששנה הוא נמצא בב' המדרי' דעו"נ, וכמו בחיות הנפש שמחי' את הגוף הוא ע"י רו"ש שהן ב' דפיקא דלבא הסתלקות והתפשטות, וכמו"כ הוא בהחיות אלקי שמחי' את העולם הוא ג"כ בבחי' רו"ש וכמ"ש והחיות רו"ש שקאי על החיו' אלקי שמחי' את העולם הוא בבחי' רו"ש,
and this is "year." All three go up to the highest levels. *Time is the world's heartbeat.*	וזהו שנה, וג' מדרי' אלו דעש"נ הם עד רום המעלות והמדרי' גבוה מעל גבוה כו'.

DEEP DIVE

Ratzo veshov: the heartbeat of creation

Ratzo is the life's pull upward, back to its source; shov is its return into the vessel to give life. The heart beats this way — contracting and spreading. Divine life gives the world existence the same way, and from this pulse comes time itself: a sequence exists only because revelation comes and goes. Without ratzo veshov there would be no "before" and "after." So "year," time, is the bridge that joins "world" and "soul."

DEEP DIVE

Nefesh as essential point

In the five levels of the soul (nefesh, ruach, neshamah, chayah, yechidah), nefesh is the lowest — life in the blood. But nefesh also means the point of the self: vayinafash, "He rested," the soul as it is in itself. In that sense even Torah, which comes from Chochmah, a point, can be called nefesh. This resolves the question: the revelations at Sinai were nefesh as the essential point.

SEE IT

THE THREE DIMENSIONS OF CREATION (ע"ש)

עולם · World	שנה · Year	נפש · Soul
WHAT IT IS Place, existence, the vessels; rooted in the reshimah	WHAT IT IS Time, born of ratzo veshov	WHAT IT IS The divine life-force, from nothing to something
IN A PERSON The body and its limbs	IN A PERSON The heartbeat: contracting and spreading	IN A PERSON The soul giving life to the body
IN THE MAAMAR Beis HaMikdash; the place of a miracle; our hemisphere	IN THE MAAMAR Three prayers a day; endless ascents in Gan Eden	IN THE MAAMAR Torah as the essential "point"

Present in every created level — up to the highest heights (Section ו)

REVIEW

1. What are the two meanings of nefesh?
2. How does time come from ratzo veshov?
3. How is the heart like the world?

TALKING POINTS

- Where do you see ratzo and shov in your day?
- Why might the righteous never rest?

TAKE IT WITH YOU

Life is a heartbeat: reach up, come back.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Give your day a rhythm of ratzo and shov. Three times a day, in Shacharis, Minchah and Maariv, there is an "ascent"; between them, the return into work and family. Treat both as holy: the reaching up and the coming back. Neither is complete without the other.

Every thing has its own root

From where was the earth created? Every thing has its own root

Section ז · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלו–קלז

THE BIG IDEA

Everything is created from nothing, yet each thing has its own root above.

SO FAR

We have mapped world, year, soul up to the highest heights. Now the map yields a principle that answers an old puzzle.

BEFORE YOU LEARN

Pirkei deRabbi Eliezer says the earth was created "from the snow beneath the Throne of Glory," and the Midrash says light came from G-d's white garment. But creation is from nothing — how can one ask "from where"? The answer: although creation is from nothing, every thing has its own particular root above. The lion below comes from the lion in the Merkavah, which comes from the lion in Atzilus (Chesed), which comes from Chochmah, which comes from Keser.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

Pirkei deRabbi Eliezer	פרקי דרבי אליעזר	פרדר"א
the Holy One, blessed be He	הקדוש ברוך הוא	קב"ה
afterward	אחר כך	אח"כ
Chochmah, Chesed, Netzach	חכמה חסד נצח	חח"ן
to each other	זה לזה	זל"ז
accordingly	לפי זה	לפ"ז

Now we can understand a Midrash: "From where was the earth made? From the snow under the Throne of Glory." But wait — creation is from nothing,

Printed page קלו

ועפ"י הצעת דברים אלו יובן מה שאי' בפרדר"א ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסא הכבוד מעפרורי' שבה נעשה ארץ ומצרורות שבה נעשה הרים, ולכאו' צ"ל שאלתו ארץ מהיכן נבראת, הלא כללי' ענין הבריא' הוא בדרך ריחוק דוקא,

and nothing has no connection to something. How can you ask "from where"? The same question on "Light — from where? G-d wrapped Himself in a white tallis."

שהוא מדרי' יש מאין שאינו בערך כלל, ואיך שייך לומר מהיכן כו', וכן צ"ל מ"ש במד"ר האורה מהיכן נבראת מלמד שהתעטף הקב"ה בטלית לבנה

והבהיק מזיו הדרו שנא' עוטה אור כשלמה, וגם שאלה זו צריכה ביאור שהרי הבריאה היא בדרך יש מאין כו'.

Answer: everything created has its own root above, in the G-dly "nothing" it came from. For example, a lion here comes from the lion-face of the Merkavah, *the heavenly chariot Yechezkel saw*,

אך עפ"י הקדמת הדברי' שנתבאר כי כל דבר שנברא במציאת ויש גמור יש לו שרש ומקור בהאין האלקי שממנו נתהווה, שהאין הוא שייך אל היש המתהווה ממנו, וכמו בארי' שלמטה שרשו הוא מארי' שבחיות המרכבה,

and although they cannot be compared, after many steps down, and after "falling and breaking," a real lion appears. So a lion is connected to that lion above,

והגם שאין ערוך לארי' שלמטה לפני ארי' שבמרכבה מ"מ בריבוי השתל' המדרי' ואח"כ ע"י נפילה ושבירה הרי מתהווה מציאות הארי' שלמטה הרי שהארי' שלמטה יש לו שייכו' דוקא אל ארי' שבמרכבה שממנו נתהווה להיות ארי' למטה ממש,

not to the ox above. And the lion in the Merkavah comes from the "lion" in Atzilus, which is Chesed.

ולא אל פני שור שבמרכבה, וכמו"כ התהוות בחי' ארי' שבמרכבה (שהיא בבריא') הוא מבחי' ארי' שבאצי' שהוא מדרי' החסד מרכבתא עילי' דאצי', ולהיות פני ארי' שבמרכבה מבחי' ארי' דאצי' הוא ג"כ ע"י ריבוי השתל' מדרי' עד שמתהווה.

Higher: Chochmah is also "lion," because aryeh (lion) sounds like re'iyah (sight), and seeing is Chochmah. Mind and feelings are very different — there is a "sheet of ice" between them,

ובדוגמא כזאת הוא למעלה יותר הנה חכ' דאצי' נק' ג"כ בשם ארי' כי ארי' הוא ראי', וראי' הוא בחכ' דוקא וכמ"ש וירא ראשי' לו כו', והגם שאינו בערך כלל חסד לבחי' החכ' עד שצ"ל פרסא המפסיק בין חכ' לחסד וכמ"ש ועל ראשי החיות כעין קרח הנורא,

yet Chesed still comes from Chochmah; they are both on the right side.

וידוע שקאי על הפרסא והרקיע שמפסיקי' בין מוחין למדות, ומ"מ הרי התהוות החסד הוא מבחינת החכ' דוקא, כי חח"ן מימין, ויש להם קישור ושייכות זל"ז.

Higher still: Keser is called "lion" — "A lion has roared, who will not fear? G-d has spoken." That speech is Anochi, *the first word at Sinai*,

ולמעלה יותר הנה גם הכתר נק' בשם ארי' וכמ"ש ארי' שאג מי לא ירא וידוע שקאי על הכתר כי

אומרו הוי' דבר מי לא ינבא, אי' בספרים שמ"ש הוי' דיבר כוונתו על דיבור של אנכי,

ואנכי הוא בחי' ומדרי' כתר כידוע, ולפ"ז הרי בחי' כתר הוא שרש הראשון לארי' שלמטה כו'.

and Anochi is Keser. So Keser is the first root of the lion. *Each thing has its own chain up.*

DEEP DIVE

The faces of the Merkavah — roots of the animal world

Yechezkel saw four Chayos with four faces each: lion, ox, eagle and human. In Kabbalah these are the spiritual archetypes of creatures below. The maamar traces one chain: lion below ← lion of the Merkavah (Beriah) ← lion of Atzilus (Chesed, the right side) ← Chochmah (aryeh, lion = re'iyah, sight) ← Keser ("A lion has roared… Havaya has spoken"). A real lion is related to its own chain — to the lion above, not to the ox above. Distance in kind does not cancel lineage.

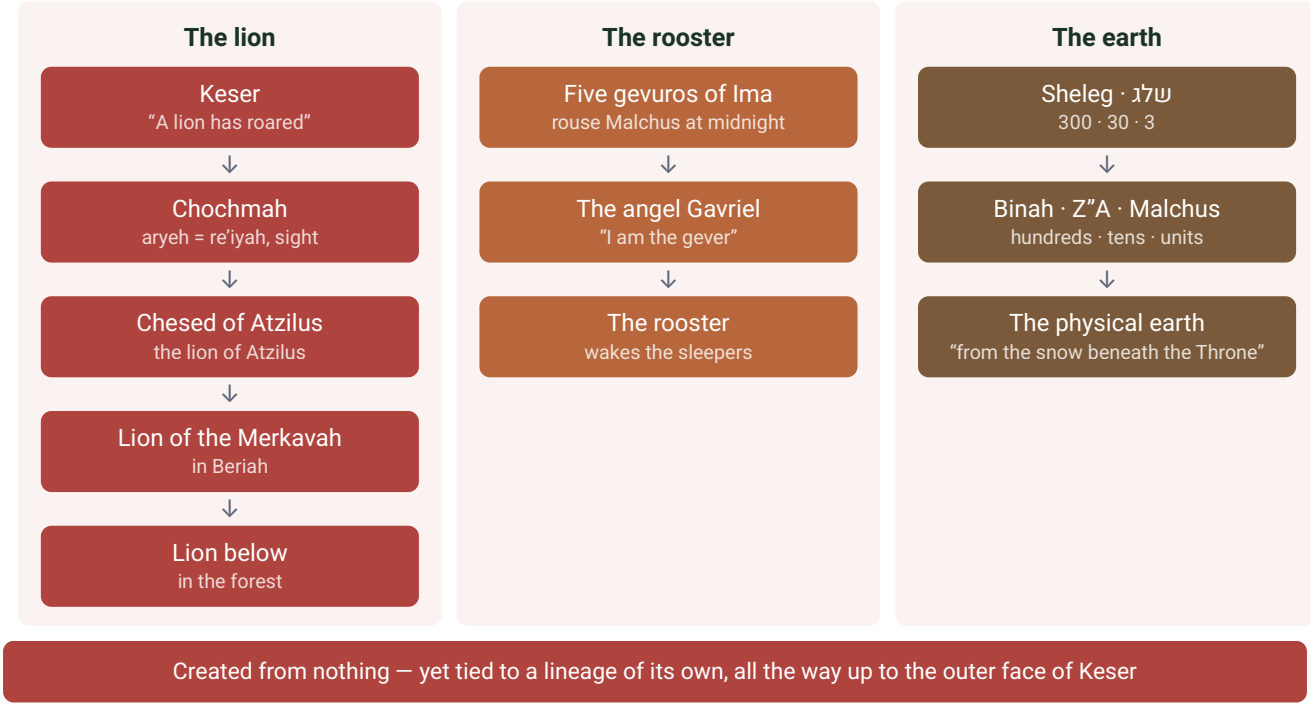
DEEP DIVE

Something from nothing — and yet a lineage

Yesh me'ayin means there is no natural continuity between creator and creation: the ayin is not a substance that became the yesh. Hishtalshelus means the levels come from one another by steps. The maamar holds both: each thing is created from nothing, and each thing still has a specific root to which it belongs. Hence the Sages can ask "from where?" — they mean the root, not the material.

SEE IT

EVERY THING HAS ITS OWN ROOT

REVIEW

1. What is the problem with asking “from where was the earth made”?
2. Trace the lion’s chain from Keser down.
3. Why is the lion connected to the lion above and not the ox?

TALKING POINTS

- What is your own “chain” here to do?
- Why is it important that each thing has its own root?

TAKE IT WITH YOU

Every thing has its own chain up to G-d.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Every person, talent and situation has its own root above. Instead of envying someone else’s strengths, ask what your own chain is reaching down to accomplish. The lion does not try to be an ox.

ח

Every thing has its own root

“And they were created” — angels, people and free choice

Section ח · Sefer HaMaamarim 5664, עמ’ קלז–קלט

THE BIG IDEA

Angels feel their source and cannot sin; we do not feel ours, so we have free choice.

SO FAR

Every created thing has its own root above. Now the principle explains a verse and opens the question of free choice.

BEFORE YOU LEARN

Of the heavenly hosts the verse says venivra’u — “and they came to be,” as though automatically, the way an emotion follows a well-understood idea. But creation from nothing has no such natural flow. The answer: because each being has its own root, it is “as if” it flowed from it. The angels feel their source, so they cannot transgress; we do not feel ours, so it seems we can — and from this comes free choice.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

א”א	אי אפשר	impossible
עו”ע	עילה ועלול	cause and effect
עד”מ	על דרך משל	for example
אהוי”ר	אהבה ויראה	love and fear
ע”ז	על זה	about this
משנת”ל	מה שנתבאר לעיל	what was explained above
פ”ע	פני עצמו	its own
כ”כ	כל כך	so much
א”כ	אם כן	if so
ה”ז	הרי זה	this is
אפ”ל	אפשר לומר	one can say
א”ק	אדם קדמון	Adam Kadmon
סוכ”ד	סוף כל דרגין	the very end of all levels

Printed page קלז

Now: about the angels it says venivra'u, "and they came to be" — as if by themselves. But creation from nothing is not automatic,	ובזה יובן מה שבצבא השמי' נאמר כי הוא צוה ונבראו, שנבראו מורה על ההתהוות שבדרך מאיליו וממילא כו', ולכאו' א"מ איך אפשר לומר על התהוות יש מאין ונבראו שהרי התהוות זו הוא בדרך אין ערוך,
since the Creator must put Himself into what He creates. It is not like cause and effect, where the result comes by itself — like feelings that come from thinking deeply,	שהרי הפועל צריך להתלבש בהנפעל להוותו, ולולי ההתלבשות א"א להיות ההתהוות כלל, ואינו כמו השתל' עו"ע שבעו"ע מובן שאין צריך להיות השתדלות העילה להוציא העלול ולגלותו, כי"א שהוא בא בדרך ממילא כשיש העילה נתגלה העלול כמו עד"מ שכל ומדות הנה אם ההתבוננות היא כדבעי למהוי,
when you really think an idea through. Feelings that come without thinking are fake,	היינו בהעמקת הדעת אזי ההתפעלות ממילא יבוא, ומובן היטיב שאינו צריך להשתדל להוציא ההתפעלות אהוי"ר לגילוי, וזה נראה בחוש שאם לפעמים מתפעל באהבה או ביראה קודם שהתבונן היטיב, הנה התפעלות זאת הוא דמיון שוא,
or they quickly fade. The main thing is thinking it through; then feeling comes by itself. *This is how chassidim prepare for davening.*	ואם אינו דמיון שוא, זה ודאי שבשעה קלה יפול מההתפעלות כו' כי העיקר הוא ההתבוננות וכשמתבונן בהעמקת הדעת ומבין הדבר לאשורו בשכלו, הרי ממילא מתפעל כו'.
But creation from nothing has no such connection: one is something, the other is nothing,	אמנם כ"ז הוא רק בעו"ע שהם בערך זל"ז שהרי תולדות המדות הן מהשכל והשכל הם מקור המדות, משא"כ בבריאה יש מאין שאינם בערך זל"ז, שהרי זה יש שהוא בחי' מציאות וזה אין שאינו שום מציאות כלל,
so how can the angels "come to be by themselves"? Even the Seraphim are created beings.	ולכן ההתהוות הוא ג"כ באין ערוך כלל, ובבחי' ריחוק הערך והמדרי' ממש, ואיך שייך לומר ונבראו שהוא בדרך מאיליו כו', שאפי' שרפים שהם מדרי' היותר נעל' מ"מ ה"ה ג"כ בחי' נבראים שהרי אומר עליהם ונבראו בדרך בריאה כו',

Answer: each thing has its own root above. So it is as if it came by itself,	ואיך שייך עליהם לומר ע"ז ונבראו שנופל יותר בע' בבריא' דהשתל' עו"ע שהם בערך כו'. אך הענין הוא לפי משנת"ל שכל דבר יש לו שרש ומקור מיוחד בפ"ע השייך לו בפרט דוקא, ולכן שייך לומר ונבראו בדרך מאליו כו',
even though it really came from nothing.	והגם שאופן בריאתו הוא בדרך בריאה יש מאין, אבל מאחר שיש לו שרש ומקור מיוחד בפ"ע לכן שייך בו לומר ונבראו כו'.
The difference: angels feel their source, so "they cannot break the law." We below do not feel our source so much, so we can go against G-d's will,	וההפרש הוא בהגילוי אלקות שמאיר ונמשך שבמלאכי' עליונים מאיר גילוי אלקות שהם מרגישים את מקורם לכן נאמר בהם חק נתן ולא יעבור, שהם אינם יכולי' לעבור על החוק וגבול שלהם, והוא באשר שמרגישים המה את מקורם הוא האור האלקי לכן אינם יכולי' לעבור את רצונו דהנבראי' שלמטה אינם מרגישים כ"כ את מקורם האור האלקי לכן עוברי' הם על רצונו,
while angels cannot. But how can we go against G-d's will if we also have a source?	משא"כ נבראי' שלמעלה אינם יכולים לעבור רצונו כו', ולכאו' א"מ איך הנבראי' שלמטה יכולי' לעבור רצונו ית' שהרי גם להם יש מקור מיוחד כו' א"כ הרי אינם יכולי' לעבור הרצון שבמקורם כו'.
Because we do not feel our source, it seems to us we can. In truth, nothing happens against the will in our source.	והענין הוא מפני שנבראי' שלמטה אינם מרגישים את המקור והרצון שבמקור, לכן נדמה להם שיכולים לעבור רצונו, והאמת הוא שגם נבראים שלמטה אינם עושים היפך רצון מקורם ח"ו וכמו שהוא הרצון במקור כן הם עושים,
It only seems that way. Angels feel their source, so they cannot sin; that is why it says "they came to be" — they are close to their source,	ולהיות שאינו מרגיש המקור נדמה לו שעושה היפך רצון המקור. אמנם כ"ז בנבראי' שלמטה משא"כ נבראי' שלמעלה להיותם מרגישים מקורם לכך אינם יכולים לעבור רצונו כו', ולכן נופל בהם הל' ונבראו בדרך כו' מאחר שמרגישים מקורם ה"ז כאילו ההתהוו' היא בקירוב ממש,

like cause and effect. We are not. This is the question of knowing and choosing: if G-d knows what will happen, how can I choose?

שהוא כעין עו"ע כו', אבל נבראי' שלמטה אין מרגישים מקורם, ולכן יכולים לעבור רצונו. שזהו"ע כללו' ידיעה ובחירה, שלכאו' א"מ איך שייך ענין הבחירה, מאחר שידוע איך שיהי' א"כ אינו שייך כלל בחירה, דע' הבחירה הוא שאפ"ל שינוי מכמו שהי' תחלה בדיעה העליונה,

Because we do not feel our source, we do not know what G-d knows. So the good we do is our own choice,

אך זהו ג"כ מפני שאינם מרגישים את מקורם, וממילא אינם יודעים איך הוא הדבר בדיעה העליונה, שהרי אינם מרגישים איך הוא האור במקורם שיפעול עליהם שלא יעשו במה שיבחרו, ולכן כל מה שפועלי' בעצמם הוא רק מצד בחירתם שבוחרים בטוב,

and even our bittul, *humility before G-d,* is our choice. Yet in truth "every stature bows before You,"

וכן הביטול שפועל בעצמו אינו מפני שמרגיש את מקורו כ"א מפני הבחירה שלו, והאמת הוא שאין עושים ח"ו היפך כוונת הדיעה העליונה ח"ו, וכמ"ש וכל קומה לפניך תשתחווה שכל ציור קומה של הנבראי' הרי לפניך תשתחווה ובטלי' לפניך ממש,

because all creation stands inside Adam Kadmon, *the first all-including divine "shape"*, whose feet reach down to Asiyah. We just do not feel it, so we choose.

וזה הוא מצד הציור קומה דא"ק, שהרי רגלי א"ק מסתיימים בעשי', וציור קומה זה כולל מראש כל המדרי' עד סוכ"ד ממש, אמנם הם הנבראי' שלמטה הרי אינם מרגישי' כלל אופן עמידתם בציור קומה דא"ק לכן עבודתם ועשייתם שלמטה הוא מצד בחירתם העצמית כו'.

That is why angels "came to be" and cannot choose: "a law that cannot be broken,"

ועפ"י יובן מה שבנבראי' שלמעלה (צבא השמים כו') נאמר בהם ונבראו, הוא לפי שמרגישי' מקורם, והם אינם יכולי' לעשות היפך רצונם, מאחר שיודעים, לכן אצלם אינו שייך כלל כללי' ענין הבחירה שיבחרו ויעברו ח"ו כאמרו חק כו' ולא יעבור כו',

while about us it says "His Name alone is exalted" — only a glimmer reaches us. We do not feel our source,

משא"כ נבראי' שלמטה בהם נאמר כי נשגב שמו לבדו, שהשם הוא האור והחיות שלהם שהוא

	מקורם הוא נשגב ומרומם מהם, ורק הודו וזיוו הוא מה שמאיר להם הארה בעלמא, אמנם אינם מרגישים את מקורם כלל,
so we have free choice.	ולכן שייך בהם ענין הבחירה מאחר שאינם יודעים כלל איך הם עומדים במדרי' מקורם, הוא הציור קומה דא"ק אם כי רגלי א"ק מסתיים בעשי' שהוא כולל כל המדרי' כולם כו', ומ"מ מפני שאינם מרגישים את מקורם הרי אינם יודעים כלל באיז' מדרי' הם עומדים שם,
Our good deeds come from our own choice. *Angels obey because they see. We do good without seeing.*	לכן כל בחי' ביטול ועבודה שפועלי' בעצמם הכל הוא מפני הבחירה שלהם שבוחרים בטוב כו'.

DEEP DIVE

Knowledge and choice (yediah ubechirah)

How can a person choose freely if G-d knows what he will do? The maamar gives a chassidic answer from below: choice exists because we do not feel our source. An angel, which feels its source, simply cannot do otherwise. A human being does not see how he stands within the "stature of Adam Kadmon," so his good deeds — even his bittul — come from his own choice. And yet, in truth, nothing happens against the Supernal Knowledge: "Every stature shall bow before You."

DEEP DIVE

Why understanding brings feeling

The maamar's example of cause and effect is the heart of chassidic prayer: if you contemplate deeply, love and fear follow by themselves. Feelings produced without contemplation are "false imagination," or fade quickly. This is the flow of cause to effect — and it is exactly what creation from nothing is not.

SEE IT

FEELING THE SOURCE, AND FREE CHOICE

Angels	Human beings
Feel their source	Do not feel their source
"A law that will not be transgressed"	"His Name alone is exalted" — only a glimmer reaches them
Venivra'u — they came to be as if automatically	Can — or seem to — act against His will
No free choice	Free choice: good and bittul are their own

Yet in truth: "Every stature shall bow before You" — all stand within the stature of Adam Kadmon

REVIEW

1. What does venivra'u mean?
2. Why can angels not break G-d's will?
3. How does not feeling our source give us free choice?

TALKING POINTS

- Is free choice a gift or a burden?
- How do you do good when you do not feel inspired?

TAKE IT WITH YOU

We do good by choosing, even without seeing.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Our free choice is our gift and our test: the good we do counts because we do not see. Today, when a choice comes up, do the right thing before you feel inspired to. And before davening, take a minute to think deeply (hisbonenus) — feelings that come from understanding last; feelings without it fade.

ט

Every thing has its own root

The rooster, the angel, and the Torah of day and night

Section ט · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קלט–קמא

THE BIG IDEA

The rooster's root is the angel Gavriel and Binah; day and night come from the Written and Oral Torah.

SO FAR

Every thing has its own root; the angels feel theirs, we do not. Two more examples: the rooster, and day and night.

BEFORE YOU LEARN

Each morning we bless G-d "who gave the rooster understanding (binah)." What does a rooster have to do with Binah? Its chain: the rooster ← the angel Gavriel, who wakes the righteous at midnight ← the five gevuros of Ima (Binah), which rouse Malchus to rise with the sparks she has refined. Then a second chain: Moshe on Sinai knew day from night by the learning — Written Torah meant day, Oral Torah meant night; or by the angels' song — Kadosh by day, Baruch by night.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

our Sages	רבותינו זכרונם לברכה	רז"ל
the five gevuros	ה' גבורות	ה"ג
the 288 sparks	288	רפ"ח
the Written Torah	תורה שבכתב	תושב"כ
the Oral Torah	תורה שבעל פה	תושבע"פ
5657	תרנ"ז	נ"ז
Chochmah and Binah	חכמה ובינה	חו"ב
this matter	דבר זה	ד"ז
mentioned above	נזכר לעיל	נ"ל

Every creature has its own root. So we understand the morning blessing over the rooster: "Who gave the sechvi binah (understanding)." What does a rooster have to do with Binah?

Printed page קלט

ועפ"י כל הדברים האלה שכל נברא שלמטה יש לו שרש מיוחד גבוה מעל גבוה יובן מאמר רז"ל באמרם כד שמע קול תרנגול אומר ברוך הנותן לשכוי בינה, דלכאו' א"מ מהו שייכות השכוי, שהוא התרנגול,

The rooster's root is the angel Gavriel. The rooster (gever) crows at midnight, and Gavriel is called gever. Gavriel wakes the righteous at midnight,	למדרי בינה. אך הענין הוא דשרש התרנגול שלמטה, ע"י ריבוי השתל' מדריגו' הוא מבחי' ומדרי' מלאך גבריאל, וידוע דקריאת הגבר הוא בחצות לילה דוקא, ומלאך גבריאל נק' גבר כמ"ש אני הגבר כו', שמלאך גבריאל הוא המעורר את הצדיקים בחצות לילה,
as the Zohar says, "At midnight G-d comes to delight with the righteous in Gan Eden." From Gavriel, step by step, comes the rooster, who wakes people up to serve G-d,	כדאי' בזהר בפלגות לילא קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקייא בגנתא דעדן, והתעוררות נשמות הצדיקים הוא ע"י מלאך גבריאל כו', וממדרי' זו ע"י ריבוי השתל' מדרי' הוא שמשתלשל השכוי שלמטה, וגם הוא קורא למטה לעורר ישנים לקום לעבודת הבורא,
as "a flame strikes the rooster and it crows." Higher than Gavriel, the root is the five gevuros of Ima *(strengths of Binah)*,	וכמאמר שלהובא דנורא נפיק ובטיש לי' לתרנגול וכדין כו'. והגם שמובן שאינו בערך כלל התרנגול שלמטה לשרשו ומקורו הוא מלאך גבריאל כו', מ"מ הרי שרשו ע"י השתל' המדרי' ממלאך גבריאל כו', ולמעלה יותר שרשו מבחי' ה"ג דאימא,
which wake Malchus to rise with the sparks she has gathered. Malchus gathers the 288 sparks, as "She rises while it is still night and gives food to her house,"	שהם - ה"ג דאימא - מעוררים את בחי' המל' שתעלה עם הבירורים שבררה למטה לעלות למעל', דכל הבירורי' שלמטה הוא ע"י בחי' מל' דוקא, וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה שטרף זה הו"ע הרפ"ח ניצוצין שמתבררי' ע"י המל',
and the gevuros wake her at midnight to rise up with them. From these gevuros comes Gavriel,	ובחי' מל' היא שרגלי' יורדת למטה לברר בירורים ובה מתכנסי' כל הניצוצי' שנתבררו כו', וע"ז הוא ההתעוררות דה"ג דאימא שבחצות לילה לעורר את המל' לעלות עם הבירורי' שביררה כו', וע"י ריבוי השתל' הנה מה"ג אלו מתהווה מדרי' מלאך גבריאל כו',
and from Gavriel comes the rooster. So the rooster's cry echoes what happens above at midnight,	וע"י ריבוי השתל' המדרי' הוא מה שנתהוו' התרנגול למטה, וקורא לעורר, כי אז הוא בשרשו הראשון התעוררות בחי' ה"ג דאימא לעורר את

המל', ושרש שרשו במדרי' מלאך גבריאל מעורר נשמות הצדיקים בפלגות לילא להשתעשע עם הקוב"ה בגנתא דעדן,

and it wakes the sleepers. The rooster crows not for itself,

ואז מתעורר התרנגול לעורר ישנים לקום לעבודה, והגם שאינו בערך כלל וכלל התרנגול שלמטה כו' ומ"מ הלא הוא שרשו ומקורו, וידוע דקריא' התרנגול הוא שלא לטובתו כלל וכדאי' בזהר דתרין שלהובא דנורא יורדין וגדפין לי' בגדפי',

but at the time the righteous wake in Gan Eden. TRANSCRIBER'S NOTE See the Zohar. Also: when Moshe was on high, how did he know day from night? When they learned Written Torah, it was day. TRANSCRIBER'S NOTE Written Torah is Chochmah, a point.

שהזמן הוא מכוון בעת התעוררות הצדיקי' בג"ע ע"י מלאך גבריאל כו' (א"ה, וכדאי' בזהר ע"פ חברי' מקשיבי' לקולך כו') וכמו"כ אי' במד"ר כשעלה משה למרום מהיכן ידע אימתי יום ואימתי לילה כשלמדו עמו תושב"כ ידע שהוא יום (א"ה, הרי יום מורה על תושב"כ, ויהי אור אי' בזהר דא חוכמתא, שחכ' הוא נקודה כללי' דוקא, ותושב"כ בחי' חכ' נקודה כי אורייתא מחכ' נפקת, ושהיא כולה ברמז ונקודה כו')

When they learned Oral Torah, it was night. TRANSCRIBER'S NOTE Oral Torah is Binah, full of questions.

וכשלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה (א"ה, לילה כינוי על תושבע"פ להיותה בחי' בינה השגה והבנה, דכללי' תושבע"פ מלאה קושיות כו' למען לברר הדברי' לעומקם כו', ועוד לילה שמבררת גם הדברי' והעניני' שבהכרח נופל בהם גם טענות שקר כו'),

Another Midrash: when the angels said "Kadosh," it was day. TRANSCRIBER'S NOTE Kadosh means holy and apart.

ולפעמי' אי' במד"ר כששמע המלאכי' אומרים קדוש ידע שהוא יום (א"ה, החכ' נק' קדש והוא על שתי פנים או קדש מילי' בגרמי', או גם קדוש שהוא קדוש ומובדל שנקודת החכ' לאחר שבאה בהשגה דבינה מ"מ ה"ה קדוש ומובדל כו'),

When they said "Baruch," it was night. TRANSCRIBER'S NOTE Baruch means drawn down. Binah brings the idea closer to others.

וכששמע את המלאכי' אומרי' ברוך ידע שהוא לילה (א"ה, ברוך הוא ל' המשכה וגילוי, דבכל השגה הרי יש בה גילוי אור, אם כי יותר ענג נמצא בנקודת החכ' (עמ"ש בד"ה שמח נ"ז, בההפרש

שבין חו"ב עונג ושמחה), ומ"מ הרי בינה הוא קירוב יותר בשכל, ובפרט בגילוי אצל הזולת, דהעלם העצמי הרי גילוי אל הזולת (עמ"ש האריכו' מזה בד"ה וידעת נ"ז (מאָסקוועה)) כו', והב' מאחר שהוא בחי' לילה צ"ל הגילוי ביותר, ושרש בינה למעלה מחכ' (היינו בחו"ב דעתיק כו') (וביאור ד"ז עמ"ש בהוספת והגהות ד"ה הנותן שלג (דסידור)

Day and night here are far below the Written and Oral Torah, but that is their root.

ברשימותיי דשנת תרס"ג) ומזה ידע שהוא לילה כו') כו'. והנה הגם שיום ולילה שלמטה אינם בערך כלל לבחי' יום ולילה, או לתושב"כ ותושבע"פ, מ"מ הרי שרש ומקור יום ולילה שלמטה הוא מתושב"כ ותושבע"פ כו',

So every physical thing has a root that goes all the way up — even day and night, rooted in Torah, which is rooted in G-d's essence.

TRANSCRIBER'S NOTE Torah is called "delight."

וכמו"כ בכל הדברי' הגשמיי' שלמט' יש להם שרש ומקור עד רום המעלות ממש, כמו יום ולילה דשרשם הוא תושב"כ ותושבע"פ שהתורה היא מושרשת בעצמיות ופנימיות א"ס ב"ה ממש כו' (א"ה, התו' נקראת שעשועי', ושעשועי' למעל' מהענג, וכשתטיב העיון בד"ה שמח נ"ז הנ"ל בענין הענג, תוכל להשכיל גם במדרי' השעשוע כו' שלמעל' יותר ממנו, ותבין כו').

DEEP DIVE

Abba, Ima, Malchus and the 288 sparks

In the partzufim of Atzilus, Chochmah and Binah are Abba and Ima, "Father" and "Mother"; Malchus is the receiving "daughter" whose task is beirurim — sorting out and raising the 288 sparks of holiness that fell in the shattering of Tohu. Malchus "rises while it is still night" to do this work. At midnight the gevuros of Ima rouse her to rise with what she has refined. The rooster's cry is the lowest echo of that midnight rousing.

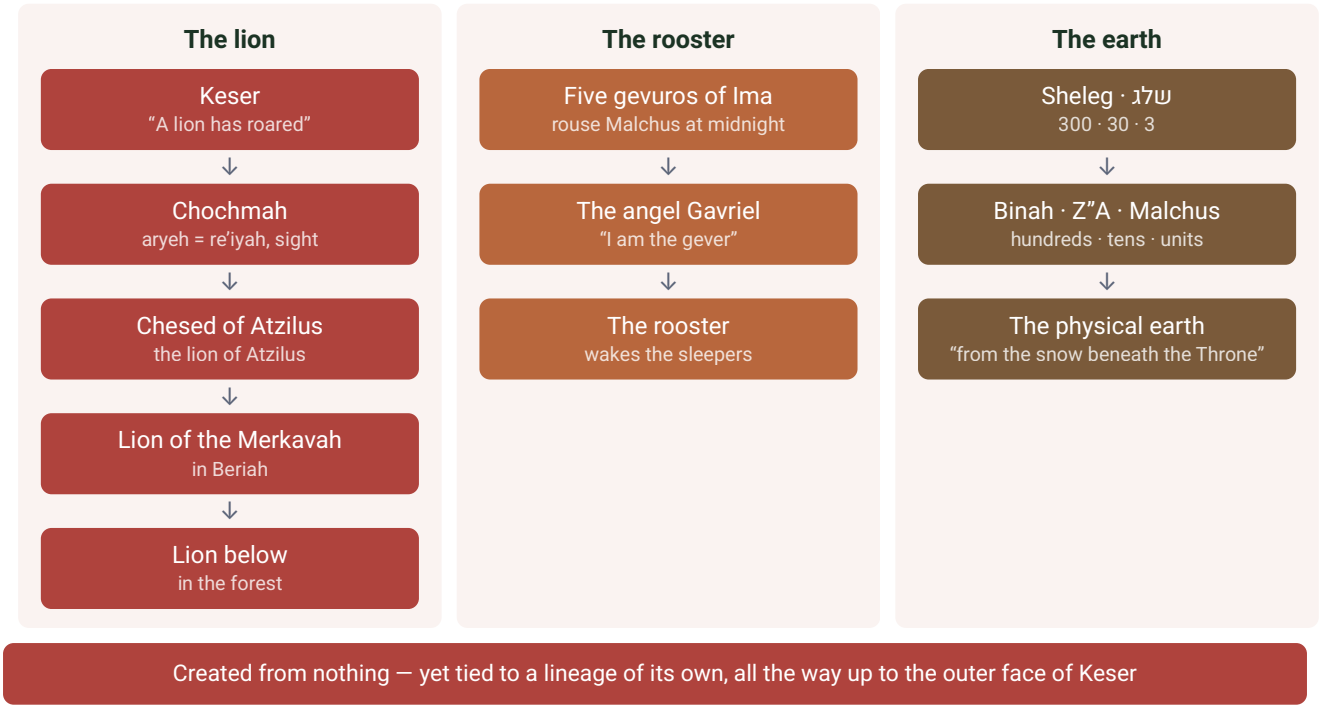
DEEP DIVE

Day and night: Written and Oral Torah

Written Torah is "day": Chochmah, a point, everything in allusion. Oral Torah is "night": Binah, questions and analysis, clarifying even through false arguments. Kadosh, "holy and set apart," belongs to day; Baruch, "drawn down," belongs to night. And the transcriber adds: the root of Binah is higher than Chochmah — preparing the next section's surprise.

SEE IT

EVERY THING HAS ITS OWN ROOT

REVIEW

1. What is the rooster's chain?
2. How did Moshe know day from night?
3. What do Kadosh and Baruch stand for?

TALKING POINTS

- How can you be someone's "rooster"?
- Why might night be the time of Oral Torah?

TAKE IT WITH YOU

Wake someone else up.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Tomorrow when you say "Who gave the rooster understanding," remember what the rooster does: it wakes others, not for itself. Be someone's rooster this week — call, remind or encourage one person toward a mitzvah. And try learning a little Torah at night, "the time of Oral Torah."

י

Light and vessel

Light is ratzo, vessels are shov — and shov is higher

Section י · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קמא

THE BIG IDEA

Light is ratzo and vessels are shov — and shov is higher.

SO FAR

Every thing has its own root. Day = Written Torah = Kadosh; night = Oral Torah = Baruch.

BEFORE YOU LEARN

From the angels' songs the Rebbe Rashab draws a "strong proof, acceptable even to human reason." Light is ratzo — it strains upward like a flame on a wick; the angels' daytime Kadosh, "set apart," expresses it. Vessels are shov — they hold and bring down; the night-song Baruch, "drawn down," expresses it. And Baruch reaches "from His place" — His essential place — showing that the shov of vessels is higher than the ratzo of light.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

elsewhere	מקום אחר	מ"א
as mentioned above	כנזכר לעיל	כנ"ל
Acharei Mos	אחרי מות	אח"מ
5649	תרמ"ט	מ"ט
Rabbi Akiva	רבי עקיבא	ר"ע
needs study	צריך עיון	צ"ע

This gives a strong proof that lights are ratzo *(reaching up)* **and vessels are shov** *(holding, coming back)***. Light is rooted in Kadosh, said by day.**

Printed page קמא

והנה מכאן יש ראי' חזקה (מקובלת גם לשכל אנושי) וביאור רחב על מה שמבואר במ"א בההפרש שבין אורות וכלי', דאור הוא בחי' רצוא, וכלים הן בחי' שוב, להיות כי האור הרי שרשו מבחי' קדוש שהרי ביום אמרו המלאכי' קדוש (א"ה, וכנ"ל שהמלאכי' הרי מרגישים מקורם כו'),

Kadosh is ratzo, TRANSCRIBER'S NOTE **like a flame that always pulls up from its wick. At night the angels say Baruch, which is shov: the vessel that holds the light and brings it down.**

וקדוש הוא בחי' רצוא (א"ה, שהרי ענינו בחי' קדוש ומובדל, וכמו האור הנאחז בפתילה אם כי שנאחז בפתילה ושמן ומ"מ הוא בבחי' רצוא כו') כו', ובלילה אמרו ברוך מורה על ענין הכלי' שהם

בחי' שוב לאחוז את האור כו' וברוך הוא שוב שהוא מל' ברכה והמשכה כו',

וגם מזה יובן והיא ראי' חזקה שהשוב דכלי' הם מדרי' יותר נעלה מהרצוא של האור, שהרי אומרי' ברוך כבוד הוי' ממקומו העצמי שהוא מדרי' גבוה יותר מהרצוא (א"ה, בענין מעלת השוב על הרצוא עמ"ש בד"ה אח"מ, מ"ט, במעלת ר"ע על חביריו שנכנס ויצא בשלום מפני גודל מעלת השוב כו') כו' (א"ה, בכללי' הע' להעיר מענין שקדוש הרי הזכרת השם הוי' אחר ג' תיבות כו' וברוך כו' אחר ב' תיבות, וצ"ע אם נוגע לכאן כו').

And Baruch reaches higher: "Blessed is G-d's glory from His place" — His own place. So shov is higher than ratzo. TRANSCRIBER'S NOTE Rabbi Akiva "left in peace" — his greatness was shov. *Bringing it down is greater than flying up.*

DEEP DIVE

Why vessels can be higher than light

Lights are boundless and active; vessels are limited and passive. One would expect light to be higher. But Chassidus teaches that the vessels have a deeper root: they come from the reshimah, from the Essence's power to limit, which is no less infinite than its power to shine. That is why only the vessel can "hold" — and why the descent into the world reaches higher than the ascent away from it. The transcriber cites Rabbi Akiva, who "entered in peace and left in peace": his greatness was in the shov.

SEE IT

DAY AND NIGHT, LIGHT AND VESSEL

	☀ DAY	☾ NIGHT
Torah	Written Torah — allusion, a point	Oral Torah — questions, analysis
Sefirah	Chochmah	Binah
Angels' song	Kadosh — "set apart"	Baruch — "drawn down"
Mode	Light · ratzo (straining upward)	Vessels · shov (holding, settling)

"Baruch … from His place" reaches His essential place — shov is higher than ratzo

REVIEW

1. Why is a flame like ratzo?
2. What does Baruch show about shov?
3. Why was Rabbi Akiva great in shov?

TALKING POINTS

- What is harder: getting inspired, or keeping it?
- How can you bring one inspiration down this week?

TAKE IT WITH YOU

Bringing it down is greater than flying up.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Inspiration is ratzo; the follow-through is shov. After a moving Shabbos or farbrengen, the higher achievement is to bring it down: one concrete resolution kept on Tuesday. Rabbi Akiva's greatness was in leaving in peace.

Every thing has its own root

יא

Earth from snow: the root of all nature is the outer face of Keser

Section יא · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קמא–קמב

THE BIG IDEA

Snow is the root of the earth, and all of nature reaches up only to the outer part of Keser.

SO FAR

Every thing has its own root. Shov is higher than ratzo. Now the opening puzzle about the earth is solved in full.

BEFORE YOU LEARN

Now the question "from where was the earth created?" is answered precisely: the Sages ask about its root above. Sheleg, snow, is a number of tenths — (3) ג is a tenth of ל (30), ל a tenth of (300) ש — standing for Malchus, Z"A and Binah, the root of the physical earth. Light came from the "white garment," the level of "His garment white as snow." And the first root of all creation is the outer face of Keser.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

in the manner of	על דרך	ע"ד
Zeir Anpin	זעיר אנפין	ז"א
three levels	ג' מדריגות	ג"מ
accordingly	על פי זה	עפי"ז
5648	תרמ"ח	מ"ח

Printed page קמא

Now the Midrash about the earth makes sense. The question was not about material, but about the root above. The answer: snow,

ועתה יובן מ"ש בפרדר"א הארץ מהיכן נבראת, ואין השאלה על כללו' ענין מהיכן שידוע ומובן שהוא ע"ד בריאה יש מאין כו', רק השאלה היא על השרש ומקור כמו שהוא למעלה, וע"ז בא התשובה כי נבראה משלג,

sheleg. 3 = ג ,30 = ל ,300 = ש: each a tenth of the one before. These stand for Malchus, Z"A *(feelings)* **and Binah,**

דשרש שרשה למע' הוא השלג. והנה שלג הוא מספר עשירי, דג' הוא חלק יו"ד מל' ול' מש' כו', ובד"כ קאי על בחי' מל' שהוא חלק עשירי מכללי' הספירות כו', ושלג הם ג' בחי' מל' ז"א בינה,

because in Kabbalah, ones are Malchus, tens Z"A, hundreds Binah. They are the root of the physical earth.	כי עפ"י קבלה מספר יחידות הוא במל' ועשירית בז"א ומאות בבינה כו', ושלג הוא הכינוי על ג"מ אלו שהם שרש הארץ שלמטה (א"ה, עמ"ש בד"ה וידעת נ"ז (הנ"ל) בענין הארץ שלמטה בדוגמת בחי' מל' כו') הגשמיית כו'.
Light's root is G-d's "white tallis," His "garment white as snow."	וכמו"כ שאלת האורה מהיכן נבראת הוא ג"כ באופן כזה כו', דשרש האורה כפי התשובה הוא מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה כו' וטלית לבנה בד"כ קאי על מדרי' לבושי' כתלג חיור כו'.
So everything below has a root above, and the first root of all is the outer part of Keser TRANSCRIBER'S NOTE — the divine will that there be a world: "I will rule"	ועפי"ז יובן דכל המדרי' שלמטה יש להם שרש ומקור למעלה בשרש שרשם הראשון הוא בחי' חיצוניות הכתר (א"ה, מובן כי רק חיצוניות הכתר, דשרש הראשון הוא רק חיצוניות הכתר, דאנא אמלוך הוא בחי' רצון הכמוס, ובמדרי' זו הוא הרצון על העולמות, ולכן מחיצוניות הכתר שרש הנבראי' נראי' ליש שהם הנותני' העטרה על המלך בחי' ומדרי' אנא אמלוך, ע' אנא כו' ע' בד"ה מן המיצר, מ"ח, אבל בעיון גדול, כי קצרי' הדברי' ועמוקים מאד)
— "a lion has roared." Even though creation is from nothing, it is like a chain, because each thing has its own root above,	מבחי' ומדרי' ארי' שאג מי לא ירא כו' שזהו שרש הראשון על כללי' הנבראי' כו'. וכ"ז הו"ע הנבראי' שלמטה שגם שאופן בריאתם הוא מאין ליש מ"מ ה"ה בדרך השתל' עו"ע (א"ה, וכנ"ל במלאכי' כו') שהרי לכ"א יש שרש מיוחד ומקור למעלה,
all the way up. That is how close it is. And it is far, because it does not feel its root.	וכן עד רום המעלות, וזהו צד קירובם, וכן הוא צד ריחוקם שאינם מרגישים כו',

DEEP DIVE

Keser: outer face and inner face

Keser, "crown," is the divine will above all intellect. It has an outer face, Arich Anpin — the will that there be worlds ("I will reign," Ana Emloch), from which created beings get their sense of independent existence — and an inner face, Atik Yomin — the delight and essence within the will. All of nature, however high, reaches up only to the outer face. The next section will show that miracles reach the inner face.

DEEP DIVE

Gematria as genealogy

שלג is 300 + 30 + 3. Each number is a tenth of the one before, and in Kabbalah units belong to Malchus, tens to Z"A, hundreds to Binah. So the Midrash's "snow beneath the Throne" encodes a descent of three levels by tenths — from Binah through Z"A to Malchus, the root of the physical earth.

SEE IT

WHERE NATURE ENDS AND MIRACLES BEGIN

REVIEW

1. What does שלג stand for?
2. What is the outer part of Keser?
3. How is creation both close to and far from its root?

TALKING POINTS

- Does anything in the world feel "just material" to you?
- What changes when you see it has a root?

TAKE IT WITH YOU

Nothing is “just” material.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

The ground under your feet has a pedigree in Binah. Walk to shul one morning this week and think: this street, this snow, this earth is the end of a chain that begins in the divine will. Nothing is “just” material.

יב

Two kinds of miracles

Shakai and Havaya: hidden miracles and open miracles

Section יב · Sefer HaMaamarim 5664, עמ' קמב–קמג

THE BIG IDEA

Hidden miracles come from the Name Shakai; open miracles come from the Name Havaya.

SO FAR

All of nature reaches up only to the outer face of Keser. A miracle is different.

BEFORE YOU LEARN

A miracle comes from the inner face of Keser. And again there are two kinds: miracles clothed in nature come from the Name Shakai — "Who said to His world 'enough,'" but also "enough G-dliness for every creature"; miracles that break nature come from the Name Havaya. The hidden kind happen to everyone, every day — even in business, where success does not follow skill. The miracle of Purim was hidden; the splitting of the Sea, the manna and the quail were open.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

see there	עיין שם	ע"ש
5658	תרנ"ח	נ"ח
without limit	בלי גבול	ל"ג
every single day	כל יום ויום	כיו"י
each and every one	כל אחד ואחד	כאו"א
one after another	זה אחר זה	זאח"ז
the splitting of the Sea	קריעת ים סוף	דקרי"ס

But a miracle is above the whole chain. Its root is the inner part of Keser. *Nature only reaches the outside of G-d's will; miracles come from its inside.*

Printed page קמב

משא"כ ענין הנס שכללותו הוא מה שיוצא מדרכי הטבע לגמרי שהוא למע' מסדר השתל', הרי גם שרשו הוא בפנימיות ועצמות הכתר.

Here too there are two kinds: miracles dressed in nature, and miracles that break nature. The difference is between two Names of G-d, Havaya and Shakai. Dressed miracles come from Shakai,

אמנם גם בזה יש ב' מיני נסים, הא' נסים שמלובשים בדרכי הטבע, והב' נסים שיוצאים מדרכי הטבע לגמרי, וההפרש שבניהם הוא

	ההפרש שבין הב' שמות דהוי' ושם שדי, ששרש הנסים המלובשי' בדרכי הטבע הוא מש' שדי,
which means “He told the world: enough (dai)” — limits — and also “enough G-dliness for every creature” — no limits,	ששם שדי הוא (כדאי' במדר') שאמר לעולמו די שהו"ע ההגבלה, והב' שדי באלוקותו לכל ברי' כו' (א"ה, בע' ההגבל' דש' שדי ע"ש בדיוק בד"ה מי שם פה נ"ח) שמדרי' זו היא בל"ג וכמאמר והריקותי לכם ברכה עד בלי די שהוא בל"ג,
so from Shakai come miracles that stay inside nature. TRANSCRIBER'S NOTE Hiding can reveal: when something is hidden, you look deeper.	וממדרי' זו הוא שאפ"ל בחי' נסים והם המלובשי' בדרכי הטבע דוקא כו' (א"ה, המעיין בד"ה וידעת הנ"ל יבין בע' כח המעלי' שמבואר שהוא לאסוקי כו' הרי כח המעלים פועל ומחייב עומק הדעת בפנימיו' הדבר דוקא, ומעלים על האור, והרי שכח המעלי' הוא המגלה פנימיות הדבר דוקא כו', ואם יבין ויצרף הע' גם לכאן בענין שם שדי הרי יבין מזה ענין נסי' המלובשי' בדרכי הטבע ששרשם מש' שדי ובאופן שדי באלקותו לכל ברי', אמנם מתלבש דוקא בטבע שהוא מעלים ומסתיר כו'),
Miracles that break nature come from Havaya. Hidden miracles happen to everyone, every day — “the one it happens to doesn't notice.” In business: some people know what they are doing and still fail,	ושרש ענין הנסים היוצאים מדרכי הטבע הם משם הוי', דנסים המלובשים בדרכי הטבע הוא מה שבכיו"י עושים נסים לכאו"א שהם נסי' תכופים זאח"ז ממש, וכאמרם אין בעל הנס מכיר בנסו, וכמו עד"מ בעסק פרנסה יש בזה נסי' תכופים כמו שיש אנשים שמובינים את עסקם ויודעים גם איך לנהל את העסק ומ"מ אינם מצליחים,
“bread is not to the wise.” Others know less and succeed — a miracle. TRANSCRIBER'S NOTE A test (nisayon) and a miracle (nes) are related.	וכמ"ש לא לחכמי' לחם שאין זה תלוי' בחכ' כלל כו', ויש שאינם יודעי' כ"כ ומ"מ ה"ה מנהלים את עסקם ומרויחים ומצליחים שזהו נס, וכמו"כ בפרטיות הנסי' שבכיו"י בעסק (א"ה, וכמ"ש בוידעת הנ"ל, ואפ"ל שנס ונסיון א' הם כו' וע' היטיב שם ותבין בענין הנסיונו' שסופם נס כו') הגשמי,

Some miracles are clearly miracles but still dressed in nature, like Purim: everything had a natural cause, but the causes were not natural at all,	ולבד זאת הרי יש נסים שנראים וניכרים שהם נסים ומ"מ הרי הם מלובשי' בדרכי הטבע, כמו נס דאסתר שהי' נס שמלובש בטבע כו', שהרי על כל דבר היו סיבות ומ"מ הרי הסיבות אינם בדרכי הטבע כלל,
since no king does such a thing for a friend (and he was a foolish king). Other miracles break nature completely: the splitting of the Sea, the manna and the quail.	שהרי ידוע שלא עושין מעשי' כאלו בשביל אוהב כו' (און צודערצוא איז ער גיוען אַ מלך טפש כו') ומ"מ ה"ה מלובש בדרכי הטבע, ויש נסים שיוצאי' מדרכי הטבע לגמרי, כמו נס דקרי"ס ומן ושלו, ולפי דעת הרמב"ם כנ"ל.

DEEP DIVE

The Names Havaya and Shakai

Havaya (י-ה-ו-ה) is the Name of being itself — "was, is and will be" — above all limits; from it come miracles that override nature. Shakai has two meanings: "He said to His world, 'Enough' (dai)" — the power that sets nature's limits — and "there is enough (dai) in His G-dliness for every creature," a boundless provision. Because the same Name both limits and overflows, it can pour unlimited blessing through nature's channels: hidden miracles.

DEEP DIVE

Concealment that reveals

The transcriber points to the idea that the concealing power demands depth: when the light is hidden, one must look into the inwardness of a thing, and so the concealment ends up revealing what is inside. Hidden miracles work this way — the hiddenness of the miracle in nature is itself what exposes the inner hand of G-d to the one who looks.

SEE IT

TWO KINDS OF MIRACLE

Clothed in nature	Beyond nature
DIVINE NAME Shakai · שד״י	DIVINE NAME Havaya · הוי׳
ROOT Ani as it is found in the ayin (Malchus)	ROOT Ayin as it is included in the Ani
EXAMPLES Daily livelihood; the Purim story	EXAMPLES The splitting of the Sea; the manna and the quail
WHO SEES IT “The one for whom it is done does not recognize it”	WHO SEES IT Everyone: nature visibly gives way

Both: the inner face of Keser — the Essence of Ein Sof, above hishtalshelus

Nature, by contrast: rooted only as high as the outer face of Keser

REVIEW

1. What are the two meanings of Shakai?
2. Give an example of a hidden miracle and an open miracle.
3. Why was Purim a miracle “dressed” in nature?

TALKING POINTS

- Where have you seen “bread is not to the wise”?
- How can a test turn into a miracle?

TAKE IT WITH YOU

Thank G-d for the miracle you did not notice.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Look at your parnassah honestly: some months you did everything right and it did not work; other times it worked without explanation. “Bread is not to the wise.” Thank G-d for the hidden miracle in your income this week, and treat a nisayon, a test, as a miracle in the making.

יג

The root of miracles

Ani and Ayin: the root of both miracles — and the miracle for “our fathers”

Section יג · Sefer HaMaamarim 5664, עמ’ קמג–קמד

THE BIG IDEA

Both kinds of miracle come from G-d’s self, and a miracle lifts even “our fathers,” Chochmah and Binah.

SO FAR

Nature reaches to the outer face of Keser; miracles come from its inner face. Hidden miracles from Shakai, open ones from Havaya. Now the deepest root.

BEFORE YOU LEARN

Nature comes from the ayin of Malchus, the “nothing” through which things are made. A miracle comes from Ani, “I” — the same letters as ayin — the Essence itself. There are two configurations: Ani as it is found in the ayin (the Essence entering the channel of creation: hidden miracles) and ayin as it is included in the Ani (creation’s source swallowed into the Essence: open miracles). Finally the opening words are explained: “our fathers” are Chochmah and Binah; a miracle lifts even them.

NEW IN THIS SECTION ראשי תיבות

יש לומר	יי”ל	one may say
את עצמו	א”ע	itself
בי פעמים	ב”פ	twice
תרנ”ו	רנ”ו	5656
נהורא תתאה	נהו”ת	the lower light
נהורא עילאה	נהו”ע	the upper light
מפני זה	משו”ז	because of this
אבא ואימא	או”א	Abba and Ima — Chochmah and Binah

The deepest reason: a miracle lifts nature up. Nature is made from the ayin, *the G-dly “nothing,”* of Malchus. A miracle comes from Ani, *“I”* — the same letters as ayin — G-d’s very self: “I am Havaya,”

Printed page קמג

ושרש הענין הוא דנס הוא רוממות הטבע, דטבע הו”ע בריא’ יש מאין שמהאין דמל’ נמשך להיות התהוות הנבראי’ מאין ליש כו’, אבל הנס הוא שנמשך מבחי’ אני, ואני אותיות אין, רק שאני קאי על בחי’ העצמות ממש וכמ”ש אני הוי’,

and this “I” holds both kinds of ayin: of Malchus and of Chochmah.	שהאני נושא בחי’ ומדרי’ הוי’, וקאי על העצמו’ שנושא ב’ בחי’ האין, אין דמל’ ואין דחכ’ שנק’ מה כו’.
Sometimes Anochi means G-d’s self, but Ani does too — like a person saying “I.” Ani may be even higher, the inner part of Keser,	ולפעמי’ מבואר שאנכי קאי על העצמות, אבל גם מדרי’ אני קאי על העצמות, וכמו האומר אני שקאי על עצמותו כו’, וי”ל שאני הוא מדרי’ שלמעלה יותר מאנכי, ואני קאי על מדרי’ נעלי’ יותר שהוא בחי’ פנימיות הכתר כו’,
since Anochi shows greatness, while Ani is G-d making Himself small — and that reaches higher. TRANSCRIBER’S NOTE Like a person with a broad mind: opposition just does not bother him.	דאנכי מורה על בחי’ הרוממות כמ”ש (שמואל) אנכי הרואה, ומורה על הכתר, ואני הוא ג”כ העצמות רק מה שמקטין א”ע, וע”י שמקטין א”ע נמשך מבחי’ עליונה יותר (א”ה, ביאור ד”ז אפ”ל כמו בגדלות המוחין שהמנגד אינו תופס מקום, וידוע דהעדר תפיסת מקום אינו מצד הביטול שמבטלו, כ”א הוא מפני שמוחו רחבי’ ומרגיש בו אור רב שכן הוא הדבר, ולכן המנגד אינו פועל עליו מאומה כו’, ואינו מפני הביטול, וצ”ע וכמדומה הנושא אחד כו’)
That is why “I, I (Anochi Anochi) erase your sins” uses Anochi twice, to point to inner Keser. TRANSCRIBER’S NOTE Forgiveness comes from Binah, so Binah is rooted in inner Keser.	מבחי’ פנימיות הכתר, ולכן כשצריכים להורות על פנימיות הכתר צריכין לכתוב ב”פ אנכי, כידוע בע’ ב”פ אנכי אנכי מוחה פשעיך שהוא מפנימיות הכתר (א”ה, ומזה ראי’ דבינה הוא מפנימיות הכתר, שהרי גם מבינה נמשך סליחת עוונות, ולכן שרשה מפנימיות הכתר ממש כו’) ואני מורה על פנימיות הכתר,
There are two kinds of Ani: Ani inside ayin, and ayin inside Ani. TRANSCRIBER’S NOTE See other maamarim; it matches the three levels of G-d’s will.	רק שיש ב’ בחי’ אני, אני כמו שהוא כלול בהאין, ואין כמו שכלול באני (א”ה, ב’ מדרי’ אלו ע’ בד”ה ועשית חגה”ש רנ”ו, והעיקר בד”ה בשעה שהקדימו ומשם תדרש אריכות דבר זה כו’, ותבין לעומקו, גם לפי המבואר שם י”ל שההפרש בין ב’ בחי’ אין ואנכי הם הג’ רצונות המבואר שם באריכות רצון הכמוס רצון המוחלט ורצון הגלוי כו’).

From “ayin inside Ani” comes Malchus’s longing to go back up and dissolve into G-d,	והנה מצד בחי’ ומדרי’ אין כמו שכלול באני יש בחי’ הרצוא במל’ כו’ כמ”ש למען יזמרך כבוד ולא ידום נהו”ת קארי תדיר לנהו”ע ולא שכיך כו’ להיות ששרשו הוא מהאין האלקי לכן רצונו ליכלל בהאין,
rather than create things. TRANSCRIBER’S NOTE From below you feel how good the “nothing” is. From “Ani inside ayin” comes Malchus’s power: the crown of Keser placed in her, the power of G-d’s essence TRANSCRIBER’S NOTE that decided there should be a world,	ולא להיות מקור להיש הנברא כו’ (א”ה, ומן היש הרי מרגיש יותר טיב האין וחפץ לכלול בהאין דוקא כו’), ומצד בחי’ אני שנמצא בהאין שזהו”ע כתר מל’ מה שכתר עליון איהו כתר מל’ שקאי על פנימיות הכתר בחי’ עתיק שהעתקה הוא מה שנעתק בחי’ עצמות א”ס ב”ה (א”ה, העתקה זו הוא מה שעלה ברצונו להיות בריאת והתהוות העולמות, ועליי’ רצון זה הוא בעצמות א”ס דוקא, ולכן נק’ בחי’ העתקה מבחי’ העצמות, ובבחי’ העתקה זו היינו שיהי’ צמצום העצמות אז אפ”ל מקום לבריאת והתהוות העולמות כו’ והעתקה הוא מל’ המעתיק הרים כו’,
given to Malchus so she can make something from nothing. From Chochmah down, everything is cause and effect,	וכח זה הוא שניתן בבחי’ מל’ להיות שביכולתה הוא להוות את היש, וזהו בחי’ אני בחי’ עתיק מדרי’ עצמות א”ס נמצא בהאין בחי’ מל’), ומשו”ז הוא שיש כח במל’ להוות מאין ליש כו’ דלהיו’ שמהחכ’ ולמטה הרי הוא השתל’ עו”ע,
but only Malchus can create from nothing, because G-d’s own power is in her.	לכן המל’ היא המחי’ מאין ליש דוקא (א”ה, ובזה דוקא יובן גודל המעלה שבמל’, להיות שמהחכ’ ולמטה הוא השתל’ עו”ע, ומ”מ המל’ מחי’ ומהוה מאין ליש דוקא להיות שבה דוקא מושרש כח העצמות כו’).
Like the earth: the sky is high, but only the ground makes things grow. *The lowest has the deepest power.*	וכמו”כ בהנמשל הארץ שלמטה הרי בה דוקא נמצא כח הצומח להצמיח, והגם ששמים לרום מ”מ כח ההתהוות הוא דוקא בארץ הגשמי שהוא בחי’ מל’ דוקא.

So: hidden miracles come from Ani inside ayin — G-d's self, flowing through the "nothing" of nature,	וזהו ההפרש בין ב' בחי' נסים נסים שמלובשים בדרכי הטבע היינו ששרשם מבחי' אני כמו שנמצא באין, ושרשם מאני דוקא מבחי' העצמיות רק שצריכין למשוך ע"י האין, כי בכדי שהאני יומשך בטבע צ"ל ע"י בחי' אין,
so they wear nature's clothes. Open miracles come from ayin inside Ani, so nature's rules give way.	כדי שיהי' באפשרי להתלבש בטבע דוקא כו', ונסים שיוצאים מדרכי הטבע, היינו מצד בחי' האין כמו שכלולים באני שמשו"ז נמשך הנסים שיוצאים מדרכי הטבע לגמרי.
Both come from G-d's very essence. They just take different roads.	ונמצא יובן ששרש ב' הנסים הוא מעצמות א"ס דוקא, רק שנסים המלובשים בדרכי הטבע שרשם הוא מאני כמו שנמצא בהאין, ולהיות כן הנסים הם מלובשים דוקא בדרך הטבע, משא"כ הנסים שיוצאי' מדרכי הטבע שרשם מבחי' האין כמו שכלול באני כו'.
Now the blessing makes sense. There are two kinds of miracles, both from G-d's essence above the chain. Hidden ones come through Ani inside ayin TRANSCRIBER'S NOTE through the vessels,	ועפי"ז יובן מ"ש ברוך שעשה נסים לאבותינו, שהאמת הוא כי יש ב' סוגי נסים, הא' נסים המלובשים בדרכי הטבע, והב' נסים היוצאי' מדרכי הטבע לגמרי, ושרש הב' נסים הוא מבחי' עצמות א"ס ב"ה שלמעלה מסדר השתל' רק הנסים המלובשים בדרכי הטבע שרש המשכתם הוא מבחי' אני כמו שהוא מלובש באין (א"ה, הם עוברי' במעבר הכלים, שהם כלים הפועלי' על האור דאנא אמלוך הנ"ל),
and open ones through ayin inside Ani.	ונסים היוצאים מדרכי הטבע שרש המשכתם הוא מבחי' האין כמו שכלול באני (א"ה, אני זה הוא הרצון דאנא כו', אמנם ברצון זה הרי נמצאו כל העולמו' כו', ויש בחי' אור פנימיו' מדרי' אנא כו' והוא בחי' האין של האני כו') כו'.
"Our fathers" are Chochmah and Binah, *the highest parts of the mind*. Normally they receive only from the outer part of Keser,	וזהו ברוך שעשה נסים לאבותינו, אבותינו הם בחי' ומדרי' חו"ב, ונס הוא רוממות הטבע, כי או"א במזלא אתכלילו שמקבלים מחיצוניות הכתר

(א"ה, לפי שזיוגייהו תדיר לצורך קיום העולמו' וכללי' קיום העולמו' ושרשם הראשון הוא בחיצוניו' הכתר כנ"ל) כו',

משא"כ הנסים שרשם הוא בלמעלה מסדר השתל' וע"י הנסי' הוא גם העלי' לחו"ב שהם אבותינו, וזהו שעשה נסי' לאבותינו, והבקשה הוא שיהי' גם בזמן הזה כו'.

but a miracle comes from higher, and it lifts even them. That is what "Who did miracles for our fathers" means. And we ask for it "at this time" too. *On Chanukah and Purim we ask: do it again, now.*

DEEP DIVE

Ani, Anochi and Ayin

אני and אין share their letters. Ayin is the "nothing" of creation: the ayin of Chochmah (called mah, "what?") and the ayin of Malchus, from which things are made. Anochi is the loftiness of Keser ("I am the seer"). Ani is the Essence saying "I" — and, the maamar suggests, higher than Anochi because it is the Essence as it makes itself small, which draws from the inner face of Keser. Two configurations: Ani within ayin gives Malchus its power to create from nothing — and gives hidden miracles; ayin within Ani gives Malchus its yearning to dissolve back into the Essence — and gives open miracles.

DEEP DIVE

Why Malchus, the lowest, creates

From Chochmah downward everything is cause and effect. Only Malchus creates from nothing, because the power of the Essence — the haatakah, "transfer," of Atik — is rooted in her. So too the earth, not the heavens, makes things grow. The lowest holds the deepest power, and a miracle drawn into nature runs through her.

SEE IT

TWO ROUTES FROM THE ESSENCE

REVIEW

1. How are Ani and ayin related?
2. What is the difference between Ani-in-ayin and ayin-in-Ani?
3. Who are "our fathers" in this maamar?

TALKING POINTS

- Why does the lowest level, Malchus, have the deepest power?
- What miracle would you ask for "at this time"?

TAKE IT WITH YOU

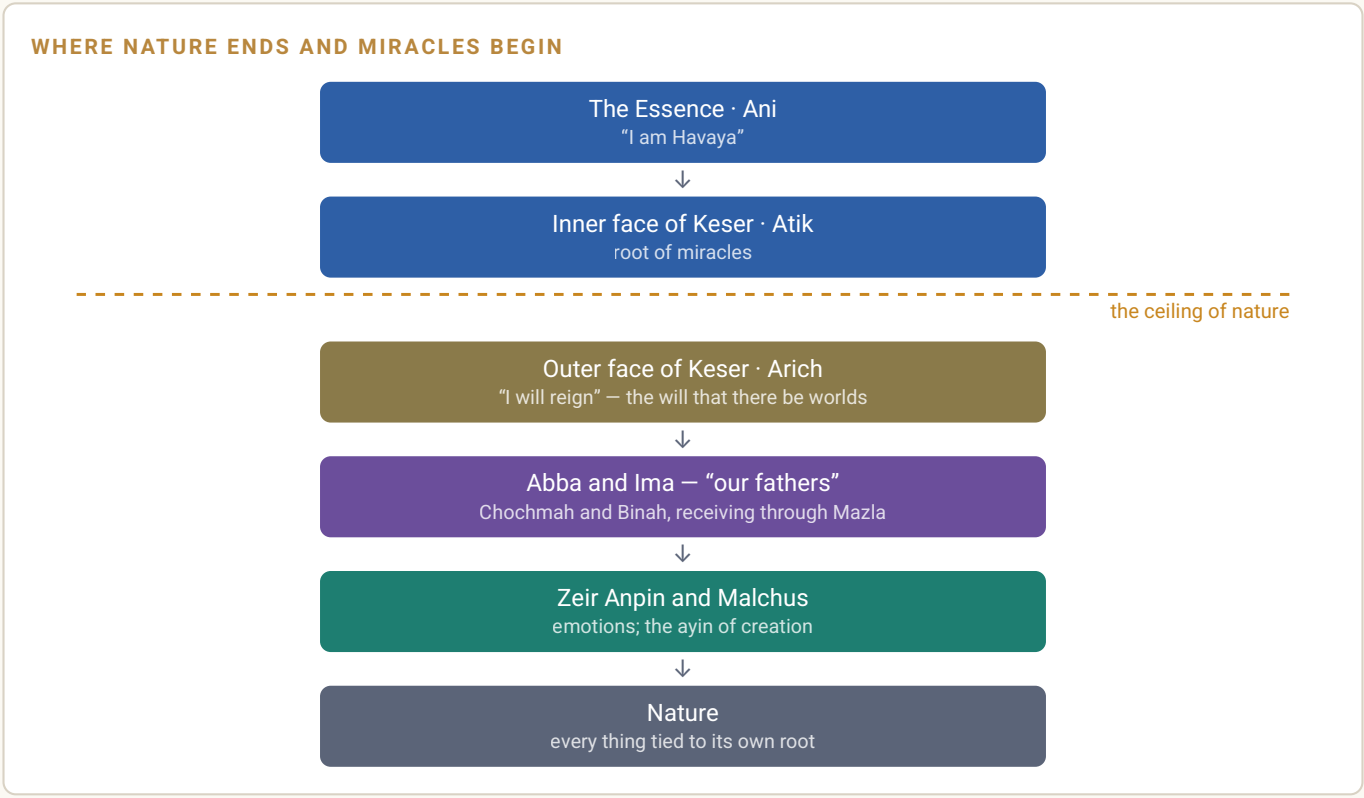
Ask for the miracle now.

AVODAH · TAKING IT INTO LIFE

Say the berachah "she'asah nissim" slowly this Chanukah and ask for it now: a miracle that lifts even the "fathers" — the mind and understanding — beyond their usual limits. And remember that the deepest power is in the lowest place: in practical deeds, in Malchus, in the earth. That is where hidden miracles are born.

Bringing it together

There are two kinds of miracle, hidden and open. To understand them, the maamar first builds a map of nature: every created thing has space, time and life, and the same life shows itself in different amounts — in the head, the hand and the foot; in the upper worlds; in holy places. Everything is created from nothing, yet each thing has its own root above: the lion, the rooster, day and night, even the earth. Angels feel their root and cannot sin; we do not, so we choose. All of nature reaches up only to the outside of G-d's will. A miracle comes from the inside — from G-d's self. Hidden miracles come through the Name Shakai and wear nature's clothes; open miracles come through the Name Havaya and break nature. A miracle even lifts "our fathers," Chochmah and Binah. And we ask for it now.

Three questions to discuss

1. Which matters more to you, open miracles or hidden ones? Why?
2. The maamar says we can choose because we do not see our source. Do you agree that this is a gift?
3. What is one way to "bring down" an inspiration this week?

ראשי תיבות key

אאזמו"ר	אדוני אבי זקני מורי ורבי	my father and teacher
אגה"ק	אגרת הקודש	Iggeres HaKodesh (Tanya)
אדמו"ר	אדוננו מורנו ורבנו	our master and teacher, the Rebbe
אהוי"ר	אהבה ויראה	love and fear
אוא"ס	אור אין סוף	the infinite light
או"א	אבא ואימא	Abba and Ima — Chochmah and Binah
או"פ	אור פנימי	inner light
או"ר	אור	light
אח"כ	אחר כך	afterward
אח"מ	אחרי מות	Acharei Mos
אעפ"י	אף על פי	although
אפ"ל	אפשר לומר	one can say
אריז"ל	האלקי רבי יצחק זכרונו לברכה	the Arizal
א"א	אי אפשר	impossible
א"ה	אמר הכותב	"the writer says" — the Frierdiker Rebbe's note
א"כ	אם כן	if so
א"מ	אינו מובן	it is not understood
א"ס	אין סוף	Ein Sof, the Infinite
א"ע	את עצמו	itself
א"ק	אדם קדמון	Adam Kadmon
בהמ"ק	בית המקדש	the Beis HaMikdash
בי"ע	בריאה יצירה עשיה	Beriah, Yetzirah, Asiyah
ב"ב	בבא בתרא	Bava Basra
ב"ה	בית המקדש / ברוך הוא	Beis HaMikdash / blessed be He
ב"פ	ב' פעמים	twice
ג"כ	גם כן	also

three levels	ג׳ מדריגות	ג״מ
Gan Eden	גן עדן	ג״ע
the splitting of the Sea	קריעת ים סוף	דקרי״ס
the maamar beginning…	דיבור המתחיל	ד״ה
this matter	דבר זה	ד״ז
in general	דרך כלל	ד״כ
it is the matter of	הוא ענין	הו״ע
the five gevuros	ה׳ גבורות	ה״ג
he is	הרי הוא	ה״ה
this is	הרי זה	ה״ז
Mount Sinai	הר סיני	ה״ס
one after another	זה אחר זה	זאח״ז
to each other	זה לזה	זל״ז
Zeir Anpin	זעיר אנפין	ז״א
Chochmah, Binah, Daas	חכמה בינה דעת	חב״ד
Shavuos	חג השבועות	חגה״ש
Chochmah and Binah	חכמה ובינה	חו״ב
Chochmah, Chesed, Netzach	חכמה חסד נצח	חח״ן
G-d forbid	חס ושלום	ח״ו
chayah, yechidah	חיה יחידה	ח״י
one may say	יש לומר	י״ל
each and every one	כל אחד ואחד	כאו״א
every single day	כל יום ויום	כיו״י
likewise	כמו כן	כמו״כ
as it is written	כמו שכתוב	כמ״ש
as mentioned above	כנזכר לעיל	כנ״ל
but rather	כי אם	כ״א
all this	כל זה	כ״ז

כ״י	כל יום	every day
כ״כ	כל כך	so much
כ״מ	כמה מקומות	many places
כ״ק	כבוד קדושת	his holiness
כ״ש	כל שכן	all the more so
לפ״ז	לפי זה	accordingly
לפ״ע	לפי ערך	according to the measure of
ל״ג	בלי גבול	without limit
ל״ז	לולי זה	without this
מד״ר	מדרש רבה	Midrash Rabbah
מו״נ	מורה נבוכים	the Guide for the Perplexed
משא״כ	מה שאין כן	whereas
משו״ז	מפני זה	because of this
משנת״ל	מה שנתבאר לעיל	what was explained above
מ״א	מקום אחר	elsewhere
מ״ז	תרמ״ז	5647
מ״ח	תרמ״ח	5648
מ״ט	תרמ״ט	5649
מ״מ	מכל מקום	nevertheless
מ״ש	מה שכתוב	what is written
מ״ת	מתן תורה	the giving of the Torah
נהו״ע	נהורא עילאה	the upper light
נהו״ת	נהורא תתאה	the lower light
נר״ן	נפש רוח נשמה	nefesh, ruach, neshamah
נת״ל	נתבאר לעיל	explained above
נ״ו	תרנ״ו	5656
נ״ז	תרנ״ז	5657
נ״ח	תרנ״ח	5658

נ״ל	נזכר לעיל	mentioned above
סוכ״ד	סוף כל דרגין	the very end of all levels
ס״א	תרס״א	5661
ס״ג	תרס״ג	5663
עד״מ	על דרך משל	for example
עוה״ב	עולם הבא	the World to Come
עוה״ז	עולם הזה	this world
עו״נ	עולם ונפש	world and soul
עו״ע	עילה ועלול	cause and effect
ע״י	על ידי זה	through this
עמ״ש	עיין מה שכתב	see what is written
עפ״י	על פי זה	accordingly
עפ״י	על פי	according to
עש״ן	עולם שנה נפש	world, year, soul
עש״נ	עולם שנה נפש	world, year, soul
ע״ד	על דרך	in the manner of
ע״ז	על זה	about this
ע״ח	עץ חיים	Etz Chaim (the Arizal)
ע״י	על ידי	through
ע״ס	עשר ספירות	ten sefiros
ע״פ	על פסוק / על פי	on the verse / according to
ע״ש	עיין שם	see there
פע״ח	פרי עץ חיים	Pri Etz Chaim
פרדר״א	פרקי דרבי אליעזר	Pirkei deRabbi Eliezer
פ״ע	פני עצמו	its own
צ״ל	צריך לומר / צריך להבין	one must say / understand
צ״ע	צריך עיון	needs study
קב״ה	הקדוש ברוך הוא	the Holy One, blessed be He

קה”ק	קודש הקדשים	the Holy of Holies
קוב”ה	קודשא בריך הוא	the Holy One, blessed be He
ראב”ד	רבי אברהם בן דוד	the Raavad
רו”ש	רצוא ושוב	ratzo veshov
רז”ל	רבותינו זכרונם לברכה	our Sages
רמב”ם	רבי משה בן מימון	the Rambam
רנ”ו	תרנ”ו	5656
רפ”ח	288	the 288 sparks
ר”ח	ראש חודש	Rosh Chodesh
ר”ע	רבי עקיבא	Rabbi Akiva
ר”ת	ראשי תיבות	acronym
תושבע”פ	תורה שבעל פה	the Oral Torah
תושב”כ	תורה שבכתב	the Written Torah

Marei mekomos

1	Isaiah 62:10 — "Raise a banner (נס)"	VERIFIED
2	Psalms 148:5–6 — "He commanded and they were created … a law that will not be broken"	VERIFIED
3	Amos 3:8 — "A lion has roared"	VERIFIED
4	Isaiah 43:25 — "I, I erase your sins"	VERIFIED
5	Berachos 54a — blessing at the place of a miracle	VERIFIED
6	Koheles 9:11 — "Bread is not to the wise"	VERIFIED
7	Niddah 31a — "The one it happens to does not notice his miracle"	VERIFIED
8	Bava Basra 17a — those who died through the serpent's counsel	VERIFIED
9	Pirkei deRabbi Eliezer ch. 3 — the earth from the snow under the Throne	AS CITED
10	Raavad on Sefer Yetzirah, introduction — עש"ן	AS CITED
11	Berachos 60b — "Who gave the rooster understanding"	AS CITED
12	Yoma 21a — the place of the Ark	AS CITED
13	Zohar III 171b — the flame and the rooster	AS CITED
14	Rambam, Guide III:50 — the manna	AS CITED
15	Bereishis Rabbah 46:3 — Shakai	AS CITED
16	Etz Chaim 1:2 — tzimtzum and the vessels	AS CITED

VERIFIED = opened and checked for this edition. AS CITED = from the footnotes of the printed Hebrew edition, not opened separately.

NEW EDITIONS EVERY WEEK

Sign up to receive them

reshimu.ai/editions

Teaching this to a class, a shiur, or your son? We prepare custom editions for schools and shiurim: matched to your schedule, with test preparation, father-and-son learning tracks, or your own choice of maamarim. hello@reshimu.ai